

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VA SPORT ISHLARI
VAZIRLIGI**

O‘ZBEKISTON DAVLAT SAN’AT VA MADANIYAT INSTITUTI

“XOR PARTITURASINI O‘QISH”

Fanidan

O'QUV-USLUBIY MAJMUA

Bilim soxasi: 100 000 – Gumanitar

Ta'lim sohasi: 150 000 – San'at

Ta'lim yo‘nalishi: 5810500 – Xalq ijodiyoti (“Vokal jamoalari
tashkilotchisi”)

TOSHKENT – 2015

O‘QUV -USLUBIY MAJMUA

“XOR PARTITURASINI O‘QISH ” fani bo‘yicha yaratilgan bo‘lib, unda mazkur fanning namunaviy va ishchi dasturlari, yakka mashg‘ulotlarning mazmuni, fan bo‘yicha glossariy, baholash mezonlari, ta’lim texnologiyalari, o‘quv materiallari, darslik va adabiyotlar ro‘yxati hamda majmuaga taalluqli barcha materiallarning elektron shakllari jamlangan.

Mazkur o‘quv-uslubiy majmua Xalq ijodiyoti (turlar bo‘yicha) bakalavriat ta’lim yo‘nalishi talabalari uchun mo‘ljallangan.

Tuzuvchi:

M.X.Xodjayeva - “ Vokal” kafedrasida katta o‘qituvchisi

Taqrizchilar:

Sh.Yo.Yormatov - O‘z DK , xor dirijerligi kafedrasida professori

O'QUV- USLUBIY MAJMUA MUNDARIJASI

1. O'quv dasturi.	4
2. Ishchi dasturi.	11
3. Ta'lim texnologiyasi	24
4. Yakka mashg'ulotlar mazmuni.....	27
5. Tayanch tushunchalar.....	30
6. Kollokvium uchun savollar.....	31
7. Glossariy	32
8. Mustaqil ish uchun korsatmalar.....	33
9. Referat mavzulari	34
10. Adabiyotlar royxati	34
11. Horijiy manbalar.....	35
12. O'quv materiali.....	36

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

Ro‘yxatga olindi:	Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining
№ <u>BD-5151600-4-03</u>	201__ yil “__” – sonli buyrug‘i
201__ yil _____	bilan tasdiqlangan

XOR PARTITURASINI O‘QISH
FANINING
O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100 000 - Gumanitar soha
Ta’lim sohasi:	150 000 - San’at
Ta’lim yo‘nalishi:	5151600–“Xalq ijodiyoti” (Vokal jamoalariga rahbarlik))

Toshkent – 201__

Fanning o‘quv dasturi Oliy va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi yo‘nalishlari bo‘yicha o‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini muvofiqlashtiruvchi Kengashning 201__ yil “__” dagi “__” – sonli majlis bayoni bilan ma’qullangan.

Fanning o‘quv dasturi O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat insitutida ishlab chiqildi.

Tuzuvchi:

M.X Xodjayeva - O‘zDSMI, “Vokal” kafedrası katta o‘qituvchisi.

Taqrizchilar:

Q. T. Mirzayev - O‘zDSMI, “Vokal” kafedrası professori.

Sh.Yormatov O‘z.DK, “Xor dirijorligi” kafedrası professori.

Fanning o‘quv dasturi O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat insituti ilmiy kengashida ko‘rib chiqilgan va tavsiya qilingan (201__ yil “__” _____dagi “__” – sonli bayonnoma).

Kirish

Vokal jamoalari uchun malakali rahbarlarni tayyorlashda “ Xor partiturasini o‘qish” fani muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu ta’lim sohasi bo‘yicha talaba yoshlarda kasbiy bilimlarni shakllantirishga xizmat qiluvchi mazkur fan dirijyor-xormeyster ijodiy faoliyatining ajralmas qismini tashkil qiladi.

Partitura yozuvi savodxonligi, xor partiturasini janrlari nazariyasi haqidagi bilimlarni hamda partitura ijrochiligi ko‘nikmalarini o‘zlashtirish talabalarning kelajakda xor jamoalari ishini tashkil etishi va boshqarishida, ularda dirijyor-xormeysterlik malakasining oshishida o‘z ifodasini topadi.

Xor partiturasini o‘rganishda fortepiano chalish, vertikal va gorizontal ovozlarni yo‘nalishlarini turli usullarda kuylash, bunda bir vaqtda kuylaydigan ovozlarni alohida eshita olish, partitura xususiyatlarini tahliliy o‘rganish talabaning musiqiy-ijodiy qobiliyatlarini keng ko‘lamda rivojlantiradi.

Fanning maqsad va vazifalari

«Xor partiturasini o‘qish» fanning **maqsadi** - a`kapella, cholg`u jo`rligida ijro etiladigan xilma-xil xor partituralarini har tomonlama o‘rganishni o‘z ichiga oladi.

Xor partituralarini o‘rganishga fortepiano chalish, ovozlarda vertikal va gorizontal jo`rlilik, xor partiyalarini, ya’ni bir vaqtda kuylanadigan alohida ovozlarni eshita olish va to‘g‘rilash, xor asari xususiyatlarini keng tahliliy o‘rganish va g‘oyaviy-badiiy obrazlarni aniqlash kabilar kiradi.

Fan maqsadlaridan kelib chiqib, ko‘p ovozli xor asarlarini eshitish, ularni qiyoslash, vokal-xor jihatdan tahlil qilish, fortepianoda partituralarni ijro eta olishni rivojlantirish **vazifasi** qo‘yiladi. Xor partituralarini o‘qish talabalarning xor va xor uchun yozilgan yangi asarlarni o‘zlashtirishiga xizmat qiladi.

Fan bo‘yicha talabalarning tasavvuri, bilimi, ko‘nikma va malakasiga quyiladigan talablar

«Xor partiturasini o‘qish» fanini o‘zlashtirish jarayonida bakalavr:

- Xor partituralari, ularning tarixiy rivojlanish yo‘llari, musiqiy kalit va uning turlari, akkolada, xor partiturasini yozuvi turlari;
- xor asarlari partiturasida ovoz partiyalarining joylashuvi(soprano, alt, tenor va bas);
- bolalar, ayollar, erkaklar, aralash xor turlarini va ko‘rinishlari;
- bir turdagi xor asarlari partiturasini, aralash xor uchun bir va bir necha qatorli asar partituralari yozuvlari;
- transpozitsiya, uning turlari, asarlarning vokal- xor tahlili haqida tasavvurga ega bo‘lishi kerak.

Fanni amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr quyidagi bilimlarga ega bo'lishi:

Talabalar fan mazmunini o'zlashtirish jarayonida quyidagi bilimlarga :

- partitura yozuvining vujudga kelishi, xor asari partiturasida ovoz partiyalarining joylashuvi;
- xor asari partiturasida kalitlar(skipra,alt,tenor va bas kalitlari);
- xor ovozlari (soprano,alt,tenor,bas) partiyalarining diapozoni,tessituraviy xususiyatlarini va ularning asarlarda aks etishini;
- o'zbek, jahon kompozitorlarining turli xildagi xor asarlari namunalarini bilishlari kerak.

Ijro repertuarini tanlash, asarlarni tahlil etish, olingan nazariy bilimlarni amalda qo'llay bilishi lozim. Hamda:

- bir, ikki,uch va to'rt qatorli bir turdagi xor asarlarini fortepianoda ijro eta olishi;
- bir, ikki,uch va to'rt qatorli aralash xor uchun asarlarni fortepianoda ijro eta olishi;
- asarlarni vokal- xor tahlil qila olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Fanning o'quv rejadagi boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi va uslubiy jihatdan uzviyligi

"Xor partiturasini o'qish" fani asosiy mutaxassislik fanlaridan bo'lib, 6-7 semestrlarda o'qitiladi. Ushbu fan xor sinfi, dirijyorlik, dirijyorlik amaliyoti, vokal ansambli, xor solfedjiosi kabi fanlar bilan bevosita bog'liq holda o'rganilib, chuqur bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish talab etiladi.

Fanning ilm - fan va san'at sohasidagi o'rni

Xor partiturasini o'qish fani musiqa san'atining xor janri nazariyasi va amaliyotining ajralmas qismi hisoblanadi. Ushbu fan musiqa ta'limida zamonaviy ko'p ovozli musiqani idrok va ijro eta oladigan, yosh barkamol avlodni ma'naviy-madaniy tarbiyasiga hissa qo'sha oladigan bo'lajak dirijer-xormeysterlar tayyorgarligiga xizmat qiladi.

Fanni o'qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar

"Xor partiturasini o'qish" fanini o'rganish jarayonida o'qitishning quyidagi yangi texnologiyalaridan foydalanish ustoz va shogirdga birday samaralidir: kompyuter, audio-video vositalarni qj'llfsh

., yangi chet el va o'zbek kompozitorlarining xor asarlarni doimiy tinglash, asarlarni mazmunan va musiqiy tahlil etish, hisobot kontsertlari o'tkazish.

ASOSIY QISM: Fanga kirish

Asosiy qismda fanning mazmuni mantiqiy ketma-ketlikda keltiriladi. “Xor partiturasini o‘qish” fanining mavzuiy mazmun-mohiyati, asosiy tushunchalari va ish mazmuni ochib berilgan. Bunda talabalarga DTS asosida yetkazilishi zarur bo‘lgan fan bo‘yicha malaka va ko‘nikmalar to‘la qamrab olingan.

Fanning nazariy mashg‘ulotlari mazmuni

Fan bo‘yicha nazariy mashg‘ulotlar na‘munaviy o‘quv rejada ko‘zda tutilmagan.

Xor partituralari va ularning xususiyati

Partitura yozovining vujudga kelishi. Xor partiturasini o‘qish fani tushunchalari. Xor asari partiturasida ovoz partiyalarining joylashuvi. Xor asari partiturasida kalitlar (skripa, alt, tenor va bas kalitlari).

Xor asari partiturasini yozuvining turlari

Bir turdagi xor asarlari. Aralash turdagi xor asarlari. Xor asari partiturasida matnning o‘rni. Bir qatorli partiturada yoziladigan matnlar. Ikki qatorli partiturada yoziladigan matnlar. Uch qatorli partiturada yoziladigan matnlar. To‘rt qatorli partiturada yoziladigan matnlar.

Xor partiturasini fortepianoda chalish xususiyatlari

Ko‘z yugurtirib o‘qish. Xor kuylashi bilan birga ko‘z yugurtirib o‘qish. Forteplano oldida partitura o‘qish. Partituraning “ichida” o‘qish. Bir ovozli partitura. Ikki ovozli partitura. Uch ovozli partitura. To‘rt ovozli partitura. 1

Xor partiturasini o‘rganish usullari.

Xor partituralarida adabiy matnning yozilishi. Xor partiturasidagi belgilanishlar. Bir ovozli partitura. Ikki ovozli partitura. Uch ovozli partitura. To‘rt ovozli partitura.

Cqolg‘u jo‘rligida xor partituralarini ijro etish. Xor partiyalari orasidagi tessituraviy va dinamik munosabatlar tahlili.

Transpozitsiyalash. Pedallashtirish

Transpozitsiya qilish usullari. Xor bilan ishlash jarayonida transpozitsiyadan foydalanish shakllari. Pedalizatsiya qo‘llashning zarurligini ko‘rsatuvchi holatlar. Transpozitsiyadagi cheklanishlar.

Xor asari partiturasini chalish jarayonida ishlatilishi.

O‘ng qo‘lning xor asari partiturasini chalish jarayonida ishlatilishi. Chap qo‘lning xor asari partiturasini chalish jarayonida ishlatilishi. Xor asari partiturasini chalish va ijro etishda dinamik belgilarning ahamiyati. Xor asari partiturasini chalish jarayonida pedalning ishlatilishi.

Vokal-xor partituralarining tahlili.

Ijrochilar tarkibini, xorning turi va ko'rinishini aniqlash. Xor partiyalari orasidagi tessitura, dinamik va tembr munosabatlarini aniqlash. Intonatsion qiyinchiliklarni, musiqiy jumlar va she'riy matnlarni aniqlash.

Yakka mashg'ulotlar uchun asarlarning taxminiy royxati

Talaba yakka mashg'ulotlarda jo'rsiz va jo'rli xor asarlari partiturasini fortepianoda ijro etgan holda alohida ovozlarni kuylaydi, vokal-xor tahlilini qiladi. Yakka mashg'ulotlarda o'rganiladigan xor asarlar quyidagi prinsiplar asosida tanlab olinadi : barcha xor akapella asarlari xor partiturasini o'qish fani malakalarini (bir, ikki, uch va to'rt qatorli partituraning o'qish, yondosh tonalliklarga transpozitsiya qilish, sol, bas kalitlarida nota yozuvini o'qish) hosil qiluvchi, fan mohiyatini yuzaga chiqaruvchi bo'lishi lozim.

Laboratoriya ishlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Fan bo'yicha laboratoriya ishlari namunaviy o'quv rejada ko'zda tutilmagan

Kurs ishini tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar

Fan bo'yicha kurs ishi namunaviy o'quv rejasida rejalashtirilmagan

Mustaqil ta'limni tashkil etishning shakli va mazmuni

Mustaqil ta'lim mazmuni shundan iboratki, talabalar o'zlari tanlagan kasblari bo'yicha chop etilgan darsliklar, o'quv qo'llanmalar, mutaxassis va mashhur xonandalarning ilmiy maqolalarini o'qishlari va u yerdagi ilg'or fikr-mulohazalarni va tajribalarni amalga oshirishlari maqsadga muvofiq. Talaba o'rgana boshlagan qo'shig'ining muallifi, ijodiy faoliyati uning o'ziga xos jihatlari va o'zbek milliy musiqa madaniyatida tutgan o'rni haqida o'qib, bilib olishi zarur.

Xor partiturasini bilan tanishib borish, badiiy jamoalar faoliyati bilan yaqindan tanishish, nota yozuvi ustida ishlash.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari

1. 1,2,3 va undan ko'p ovozli a'kapella xor partituralarini o'qish uslubi haqida.
2. Operadagi xor saxnalari partiturasini o'qish uslubi.
3. Xor uchun yozilgan jo'rli asarlar partiturasini o'qish uslubi haqida.

Dasturning informatsion-metodik ta'minoti

Xor partiturasini o'qish fanini o'qitishda multimedia jihozlaridan foydalanib, mavzular bo'yicha ishlab chiqilgan POWER POINT formatdagi jadvallardan, kompyuter, audio va video jihozlaridan, dioproyektor va CD – DVD yozuvlardan foydalaniladi. Shuningdek, yakka mashg'ulotlar davomida ta'lim menejmenti funksiyalari, maqsad va vazifalarini tavsiflovchi tarqatma materiallar, slaydlar hamda ko'rgazmali qurollardan foydalaniladi. Bundan tashqari quyidagilar ham qo'llaniladi.

- didaktik materiallar tayyorlash;
- tarmoqlar metodi;
- audio va video jihozlari;
- musiqiy-badiiy taxlil metodi
- internet tarmog'i saytlari.
- taqqoslash-qiyoslash metodi

Foydalaniladigan adabiyotlar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. Sq.Ro'ziyev. "Xorshunoslik" G'.G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, T..1993.y. o'quv qo'llanma
2. Q.T.Mirzayev. "Kichik bolalar xori bilan ishlash metodikasi", RNMTS., T, 1990 yo'quv qo'llanma
3. M.Azimov. "Proizvedeniya narodov Sredney Azii i Kazaxstana" v obrabotke B.Umidjanova. 1 i2 chasti. T., 1982y. o'quv qo'llanma

Qo'shimcha adabiyotlar

1. I.Poltavtsev. «Kurs chteniya xorovix partitur», ch.1., M., 1963y. o'quv qo'llanma
2. Sharafiyeva. "Xor sinfi", Musiqi T. 2005y. o'quv qo'llanma

Internet saytlari

1. www.artist.uz
2. www.ziyonet.uz
3. www.edu.uz
4. www.jazz.ru
5. www.atmuzik.ru
6. [www.universalia.nov.ru / instruments](http://www.universalia.nov.ru/instruments).

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT SAN’AT VA MADANIYAT INSTITUTI

Ro‘yxatga olindi:

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor

№ _____

201_ y. « __ » _____

“ ____ ” _____ 201_ yil

XOR PARTITURASINI O‘QISH
FANINING
ISHCHI O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100 000 –gumanitar soha
Ta’lim sohasi:	150 0000 – San’at
Ta’lim yo‘nalishi:	5151600 – Xalq ijodiyoti (“Vokal jamoalariga rahbarlik ” turi uchun)

Toshkent – 2015

Fanning ishchi o'quv dasturi o'quv, ishchi o'quv reja va o'quv dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchi:

M.X Xodjayeva - O'zDSMI, "Vokal" kafedrası katta o'qituvchisi.

Taqrizchilar:

Q. T. Mirzayev - O'zDSMI, "Vokal" kafedrası professori.

Sh. Yo. Yormatov –O'zbekiston davlat Konservatoriyasi professori.

Fanning ishchi o'quv dasturi "Vokal" kafedrasining 201_ yil "___" avgustdagi "___" - son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: _____ Pirmatov SH.T.

Fanning ishchi o'quv dasturi "Xalq ijodiyoti" fakultet kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2015 yil __ avgustdagi __-sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi: _____ Jumayev S.S.

Kelishildi: O'quv bo'limi boshlig'i _____ O'rozov A.N.

KIRISH

Vokal jamoalari uchun malakali rahbarlarni tayyorlashda “Xor partiturasini o‘qish” fani muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu ixtisoslik bo‘yicha talaba yoshlarda kasbiy bilimlarni shakllantirishga xizmat qiluvchi mazkur fan dirijyor-xormeyster ijodiy faoliyatining ajralmas qismini tashkil qiladi.

Partitura yozuvi savodxonligi, xor partiturasini janrlari nazariyasi haqidagi bilimlarni hamda partitura ijrochiligi ko‘nikmalarini o‘zlashtirish talabalarning kelajakda xor jamoalari ishini tashkil etishi va boshqarishida, ularda dirijyor-xormeysterlik malakasining oshishida o‘z ifodasini topadi.

Xor partiturasini o‘rganishda fortepiano chalish, vertikal va gorizontal ovozlarni yo‘nalishlarini turli usullarda kuylash, bunda bir vaqtda kuylaydigan ovozlarni alohida eshitish, partitura xususiyatlarini tahliliy o‘rganish talabaning musiqiy-ijodiy qobiliyatlarini keng ko‘lamda rivojlantiradi.

Fanning asosiy maqsadi va vazifasi

«Xor partiturasini o‘qish» fanning **maqsadi** - a`kapella, cholg‘u jo‘rligida ijro etiladigan xilma-xil partituralarni har tomonlama o‘rganishni o‘z ichiga oladi.

Xor partituralarini o‘rganishga fortepiano chalish, ovozlarda vertikal va gorizontal jo‘rlik, xor partiyalarini, ya’ni bir vaqtda kuylanadigan alohida ovozlarni eshitish va to‘g‘rilash, xor asari xususiyatlarini keng tahliliy o‘rganish va g‘oyaviy-badiiy obrazlarni aniqlash kabilar kiradi.

Fan maqsadlaridan kelib chiqib, ko‘p ovozli xor asarlarini eshitish, ularni qiyoslash, vokal-xor jihatdan tahlil qilish, fortepiano partituralarni ijro eta olishni rivojlantirish **vazifasi** qo‘yiladi. Xor partituralarini o‘qish talabalarning xor va xor uchun yozilgan yangi asarlarni o‘zlashtirishga xizmat qiladi.

Fan bo‘yicha talabalarning bilimiga, ko‘nikma va malakasiga quyiladigan talablar

«Xor partiturasini o‘qish» fanini o‘zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

- ko‘povozli ansambllar ijrochiligi, vokal ansambli turlari;
- ovoz apparati tuzilishi;
- qo‘shiqchilik ovozlari va ularning uyg‘unligi haqida **tasavvurga ega bo‘lish lozimi**.

Talabalar fan mazmunini o‘zlashtirish jarayonida:

- yakka va jamoaviy ijrochilik usullarini ko‘rsata olishi;
- ijro repertuarini tanlash, asarlarni tahlil etish, olingan nazariy **bilimlarni**

amalda qo‘llay bilishi lozim. Hamda

- ko‘povozli musiqa ijrochiligi san’ati namunalarini;
- kompozitorlik ijodiyotidan vokal ansambl asarlarini;
- o‘rganilgan vokal ansamblarini ifodali ijro eta olish;
- asarlarni musiqiy- vokal tahlil qila olish **konikmalariga ega bolishi kerak.**

Fanning o‘quv rejadagi boshqa fanlar bilan o‘zaro bog‘liqligi

“Xor partiturasini o‘qish” fani asosiy mutaxassislik fanlaridan bo‘lib, 1-8

semestrlarda o'qitiladi. Ushbu fan xor sinfi, dirijyorlik, dirijyorlik amaliyoti, vokal ansambli, xor solfedjiosi kabi fanlar bilan bevosita bog'liq holda o'rganilib, chuqur bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish talab etiladi.

Fanni o'qitishda zamonaviy axborot pedagogik texnologiyalar

“Xor partiturasini o'qish” fanining o'rganish jarayonida o'qitishning quyidagi yangi texnologiyalaridan foydalanish ustoz va shogirdga birday samaralidir: kompyuter, audio-video vositalaridan foydalanish, yangi chet el va o'zbek kompozitorlarining xor asarlarni doimiy tinglash, asarlarni mazmunan va musiqiy tahlil etish, hisobot kontsertlari o'tkazish.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim. Bu ta'lim o'z mohiyatiga ko'ra ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to'laqonli rivojlanishlarini ko'zda tutadi. Bu esa ta'limni loyihalashtirilayotganda, albatta, ma'lum bir ta'lim oluvchining shaxsini emas, avvalo, kelgusidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog'liq o'qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondoshuv. Ta'lim texnologiyasi tizimning barcha belgilarini o'zida mujassam etmog'i lozim: jarayonning mantiqiyliigi, uning barcha bo'g'inlarini o'zaro bog'langanligi, yaxlitligi.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv. Shaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta'lim oluvchining faoliyatni aktivlashtirish va intensivlashtirish, o'quv jarayonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo'naltirilgan ta'limni ifodalaydi.

Dialogik yondoshuv. Bu yondoshuv o'quv munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o'z-o'zini faollashtirishi va o'z-o'zini ko'rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish. Demokratik, tenglik, ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchi faoliyat mazmunini shakllantirishda va erishilgan natijalarni baholashda birgalikda ishlashni joriy etishga e'tiborni qaratish zarurligini bildiradi.

Muammoli ta'lim. Ta'lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta'lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda san'at (xor partiturasini o'qish) bilimini obyektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo'llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta'minlanadi.

Axborotni taqdim qilishning zamonaviy vositalari va usullarini qo'llash - kompyuter va axborot texnologiyalarini, multimedia vositalarini o'quv jarayoniga qo'llash.

O'qitishning usullari va texnikasi. Amaliy ijro va suxbat, tahlil, tushuntirish, ilovalash.

O'qitishni tashkil etish shakllari: yakka, dialog, .

O'qitish vositalari: o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, notalar matni, xrestomatiyalar) bilan bir qatorda - kompyuter va axborot texnologiyalari, multimedia vositalari.

Kommunikatsiya usullari: tinglovchi bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o'zaro munosabatlar.

Teskari aloqa usullari va vositalari: kuzatish, blits-so‘rov, oraliq va joriy va yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o‘qitish diagnostikasi.

Boshqarish usullari va vositalari: o‘quv mashg‘uloti bosqichlarini belgilab beruvchi texnologik karta ko‘rinishidagi o‘quv mashg‘ulotlarini rejalashtirish, qo‘yilgan maqsadga erishishda o‘qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg‘ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarning nazorati.

Monitoring va baholash: o‘quv mashg‘ulotida ham butun kurs davomida ham o‘qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida ijodiy konsert orqali talabanning xor partiturasini o‘qish borasidagi malakalari baholanadi.

“Xor partiturasini o‘qish” fanidan mashg‘ulotlarning soatlar bo‘yicha taqsimlanishi:

“Xor partiturasini o‘qish” fanmda mashg‘ulotlar yakka tartibda olib boriladi.

“ Xor partiturasini o‘qish ” fani bo‘yicha soatlar taqsimoti

Semestr	VI	VII
Hafta	18	18
Soat	1	1

Asosiy qism: Fanning uslubiy jihatdan uzviy ketma-ketligi

Asosiy qismda fanning mazmuni mantiqiy ketma-ketlikda keltiriladi. “Xor partiturasini o‘qish” fanining mavzuiy mazmun-mohiyati, asosiy tushunchalar va ish mazmuni ochib berilgan. Bunda talabalarga DTS asosida yetkazilishi zarur bo‘lgan fan bo‘yicha malaka va ko‘nikmalar to‘la qamrab olingan.

Fanning amaliy mashg‘ulotlari mazmuni Xor partituralari va ularning xususiyati

Partitura yozovining vujudga kelishi. Xor partiturasini o‘qish fani tushunchalari. Xor asari partiturasida ovoz partiyalarining joylashuvi. Xor asari partiturasida kalitlar (skripa, alt, tenor va bas kalitlari).

Xor asari partiturasini yozuvining turlari

Bir turdagi xor asarlari. Aralash turdagi xor asarlari. Xor asari partiturasida matnning o‘rni. Bir qatorli partiturada yoziladigan matnlar. Ikki qatorli partiturada yoziladigan matnlar. Uch qatorli partiturada yoziladigan matnlar. To‘rt qatorli partiturada yoziladigan matnlar.

Xor partiturasini fortepianoda chalish xususiyatlari

Ko‘z yugurtirib o‘qish. Xor kuylashi bilan birga ko‘z yugurtirib o‘qish. Fortepiano oldida partitura o‘qish. Partituraning “ichida” o‘qish. Bir ovozli partitura. Ikki ovozli partitura. Uch ovozli partitura. To‘rt ovozli partitura.

Xor partiturasini o‘rganish usullari

Xor partituralarida adabiy matnning yozilishi. Xor partiturasidagi belgilanishlar. Bir ovozli partitura. Ikki ovozli partitura. Uch ovozli partitura. To‘rt ovozli partitura. Cqolg‘u jo‘rligida xor partituralarini ijro etish. Xor partiyalari orasidagi tessituraviy va dinamik munosabatlar tahlili.

Transpozitsiyalash. Pedallashtirish

Transpozitsiya qilish usullari. Xor bilan ishlash jarayonida transpozitsiyadan foydalanish shakllari. Pedalizatsiya qo'llashning zarurligini ko'rsatuvchi holatlar. Transpozitsiyadagi cheklanishlar.

Xor asari partiturasini chalish jarayonida ishlatilishi.

O'ng qo'lning xor asari partiturasini chalish jarayonida ishlatilishi. Chap qo'lning xor asari partiturasini chalish jarayonida ishlatilishi. Xor asari partiturasini chalish va ijro etishda dinamik belgilarning ahamiyati. Xor asari partiturasini chalish jarayonida pedalning ishlatilishi.

Vokal-xor partituralarining tahlili.

Ijrochilar tarkibini, xorning turi va ko'rinishini aniqlash. Xor partiyalari orasidagi tessitura, dinamik va tembr munosabatlarini aniqlash. Intonatsion qiyinchiliklarni, musiqiy jumlar va she'riy matnlarni aniqlash.

Yakka mashg'ulotlar uchun ko'rsatmalar

3- kurs talabalari "Xor partiturasini o'qish" fani mazmunida quyidagilarni o'rganadilar:

- Partitura yozuvining vujudga kelishini; Xor partiturasida ovoz partiyalarining joylashuvini; Xor partiturasida kalitlar" Xor partiturasida yozuvining turlarini bilib oladilar.
- bir turdagi jo'rsiz xor uchun partitura ijrosini o'zlashtiradilar;
- bir qatorli bir turdagi uch ovozli asar partiturasida ijrosini o'zlashtiradilar;
- ikki qatorli bir turdagi ikki ovozli asar partiturasida ijrosini o'zlashtiradilar;
- ikki qatorli bir turdagi uch ovozli asar partiturasida ijrosini o'zlashtiradilar;
- badiiy mazmunidan kelib chiqib vokal-xor asarlarini og'zaki tahlil qilish, shuningdek xor ovozlari munosabatlarini o'rganadilar.

4- kurs talabalari "Xor partiturasini o'qish" fani mazmunida quyidagilarni o'rganadilar:

- Partitura yozuvining vujudga kelishini; Xor partiturasida ovoz partiyalarining joylashuvini; Xor partiturasida kalitlar" Xor partiturasida yozuvining turlarini bilib oladilar.
- bir turdagi jo'rsiz xor uchun partitura ijrosini o'zlashtiradilar;
- bir qatorli bir turdagi uch ovozli asar partiturasida ijrosini o'zlashtiradilar;
- ikki qatorli bir turdagi ikki ovozli asar partiturasida ijrosini o'zlashtiradilar;
- ikki qatorli bir turdagi uch ovozli asar partiturasida ijrosini o'zlashtiradilar;
- badiiy mazmunidan kelib chiqib vokal-xor asarlarini og'zaki tahlil qilish, shuningdek xor ovozlari munosabatlarini o'rganadilar.

4-kurs talabalari vokal-xor asari partiturasini quyidagi tartibda o'rganadilar:

a) 2 - 4 qatorli bir turdagi jo'rsiz xor uchun ikkita partitura o'zlashtirish. b) bir qatorli ikki ovozli asar partiturasini bir turdagi xor uchun yuqoriga va pastga kichik sekunda intervaliga o'tkazib chalish va ijro qilish. (pedagog topshirig'iga ko'ra).

v) badiiy mazmunidan kelib chiqib vokal-xor asarlarini og'zaki tahlil qilish, shuningdek xor ovozlari munosabatlarini o'rganish.

g) a'kapella usulida yozilgan 3 qatorli xor asarini fortepiano jo'rligida ijro etish va ovozlarni o'zlashtirish.

d) bir qatorli uch ovozli asar partiturasini yuqoriga va pastga katta sekunda intervaliga o'tkazib chalish va ijro qilish.

j) fortepiano jo'rligida tanish bo'lmagan bir qatorli ikki ovozli xor asari partiturasini bir qarashda chalish va ijro qilish.

z) fortepiano jo'rligida aralash xor uchun yozilgan uch va to'rt qatorli xor asari partiturasini chalish va ovozlarni birma-bir kuylash.

k) aralash xor uchun yozilgan ikki qatorli to'rt ovozli xor asari partiturasini fortepiano jo'rligida kichik va katta sekunda, kichik va katta tersiya intervallarida yuqori va pastga chalish va kuylash.

l) notanish bo'lgan ikki qatorli ikki ovozli xor asari partiturasini fortepiano jo'rligida bir qarashda chalish va kuylash

Talablaridan kelib chiqqan holda talabaga beriladigan taxminiy asarlar

1. Bir qatorli ikki ovozli partiturada yozilgan :

a) o'zbek kompziyorining 2 ta xor asari

b) jahon kompziyorining 2 ta xor asari

2. Ikki qatorli ikki ovozli partiturada- 2 ta

a) o'zbek kompziyorining 2 ta xor asari

b) jahon - kompziyorining 2 ta xor asari

3. Ikki qatorli uch ovozli partitura:

a) o'zbek kompziyorining 2 ta xor asari

b) jahon - kompziyorining 2 ta xor asari

4. 2 - 4 qatorli bir turdagi jo'rsiz xor uchun ikkita partitura:

a) o'zbek kompziyorining 2 ta xor asari

b) jahon - kompziyorining 2 ta xor asari

5. 2 - 4 qatorli aralash xor uchun yozilgan to'rt ovozli ikki partitura

a) o'zbek kompziyorining 2 ta xor asari

b) jahon - kompziyorining 2 ta xor asari

6. fortepiano jo'rligida aralash xor uchun yozilgan ikki va uch qatorli xor asari partiturasini

a) o'zbek kompziyorining 2 ta xor asari

b) jahon - kompziyorining 2 ta xor asari

Asarlar ro'yxati

II kurs uchun

1. N.Norho'jayev "Daraxtlar suhbatlari" (bolalar a kapella xori uchun), . "Qo'shiq – bizning do'stimiz" to'plami(tuzuv.Abramova S.,Alimov F.),T.,1988y.62 bet
2. .Yormatov" Maysa", "Qo'shiq – bizning do'stimiz" to'plami(tuzuv.Abramova S.,Alimov F.),T.,1988y. 64 bet
3. A.Varelas "Ruchey" "Qo'shiq – bizning do'stimiz" to'plami(tuzuv.Abramova S.,Alimov F.),T.,1988y 67 bet.
4. Boboyev S. "Vals" "Ikki bilaguzuk" musiqali dramasidan xor, "Polifonicheskoye solfedjio"(na materiale proizvedeniy kompozitorov Uzbekistane) 1 qism,T., 1986y.: 13 bet.
5. O'zb. xalq.qo'shig'i «Shamol eshik ochadi», Umidjonov B.qayta ishlagan, Ruziyev SH.Xavaskorlik xori bilan ishlash metodikasi , T.,1993y, 124-125 bet
6. O'zb. xalq. qo'shig'i "Yallama yorim" "Dirijlerlik" Shukurov J., t.,2006y. 119-120 bet
7. O'zb. xalq. qo'shig'i «Kizlarxon», Umidjonov B. qayta ishlagan,Ruziyev SH "Xavaskorlik xori bilan ishlash metodikasi" , T.,1993y, 125-126 bet
8. O'zb. xalq. qo'shig'i «Xay, yor-yor», Umidjonov B qayta ishlagan, "Dirijlerlik", J. Shukurov, T., 2006y. 121-123
9. O'zb. xalq. qo'shig'i «Bug'macha bilagim», Umidjonov B qayta ishlagan. "Dirijlerlik" Shukurov J., T.,2006y. 123-124
10. O'zb. xalq. qo'shig'i, «Yoshligim» B. Umidjonov qayta ishlagan, Kaziyeu N.I. "Xrestomatiya po dirijirovaniyu xorom", ch.2, T.,1976
11. O'zb. xalq. qo'shig'i, «Mungli kiz»- B.Umidjonov qayta ishlagan,Kaziyeu N.I. "Xrestomatiya po dirijirovaniyu xorom", ch.2, T., 1976
12. Raximov H "Tolimajon," Kaziyeu N.I. "Xrestomatiya po dirijirovaniyu xorom", ch.2, 1976
13. Otajonov M., "O'zbekiston –onajon " «O'zbekiston -Vatanim manim», ikkinchi kitob, T.,1997, 45- 48 bet
14. Mujdabayeva L., «Moy Uzbekistan», «O'zbekiston -Vatanim manim», ikkinchi kitob, T.,1997, 37- 40 bet
15. Omonullayeva D., «O'zbekiston - vatanim manim», to'plami «O'zbekiston - Vatanim manim», ikkinchi kitob, T., 1997, 4-6 bet
16. Raximov H "Mustaqillik alyori" «O'zbekiston -Vatanim manim», to'rtinchi kitob, T.,2000, 14- 17bet .
17. Norxo'jayev N., «Toshkent shahrim» muz. «O'zbekiston -Vatanim manim». birinchi kitob, T., 1996, 15-17 bet
18. O'zb. xalq. qo'shig'i"«Buxoro" Umidjonov B. qayta ishlagan, "Dirijlerlik", Shukurov J., T., 2006y. 31-32 bet
19. Umidjonov B., "Ruboi", "Dirijlerlik" Shukurov J. , T., 2006y. 32- 34 bet
20. Leviyeu M., "Ayting gullar", "Dirijlerlik" Shukurov J., T.,2006y. 40-43 bet
21. Mansurov A., "Oxanglarda -ertaklar", "Bolalar va yoshlar uchun qo'shiqlar to'plami", T., 1999, 5-11 bet

22. Mansurov A., “Kel, baxt kuyin kuylaylik”, “Bolalar va yoshlar uchun qo‘shiqlar to‘plami”, T., 1999, 23-27 bet
23. Rubinshteyn “Nochenka” xor iz operq “Demon” Popov S. Xrestomatiya po xorovoy literature, L.,1951,94-97 bet
24. Glinka M. “Ne tuji, ditya rodimoye” xor iz operi “Ruslan i Lyudmila” Popov S. Xrestomatiya po xorovoy literature, L.,1951,19-22 bet

III kurs uchun

1. Leviyev M., «Yali - yali», Kaziye N.I. Xrestomatiya po dirijirovaniyu xorom, ch.2, T., 1976
2. Muxamedov A., “Alla”, Kaziye N.I. Xrestomatiya po dirijirovaniyu xorom, ch.2., T., 1976 g
3. Rahimov H., «Diyorim ulkam», SH. Yormatov xor kayta ishlagan
4. Boboyev S., «Baxor yallasi», Kaziye N.I. Xrestomatiya po Dirijirovaniyu xorom, ch.3, T., 1977 g
5. Omonullayeva D., «Tugilgan kunning muborak bo‘lsin», «O‘zbekiston -Vatanim manim», birinchi kitob, T., 1996, 5-9 bet
6. Xorazm xalq kushig‘i «Go‘zal qizga», Burxonov M. kayta ishlagan, O‘zbek xor adabiyoti xrestomatiyasi, T., 1982
7. Omonullayeva D.,«Zarralari zar Vatan», «O‘zbekiston -Vatanim manim», birinchi kitob, T., 1996, 9-12 bet
8. Yormatov SH. «Qatralabon bir tomadur»
9. Toj xalq qushigi «Gar namedoni bidon», Umidjonov B. qayta ishlagan, Kaziye N.I. “Xrestomatiya po dirijirovaniyu xorom”, ch.3., T., 1977 g
10. Akbarov I., «Xoral», Kaziye N.I.. Xrestomatiya po Dirijirovaniyu xorom, ch.3, T., 1977 g
11. Qorak xalq qo‘shig‘i “Ayralik» Burhonov M. qayta ishlagan, O‘zbek xor adabiyoti xrestomatiyasi, T., 1982
13. Afgan xalq qo‘shig‘i «Chashmi siyox» Burhonov M. qayta ishlagan, Kaziye N.I. Xrestomatiya po dirijirovaniyu xorom, ch.4, T., 1978 g
14. Narxodjayev N. «Dilda bahor» sbornik pesen Toshkent 1988.
- 18.Burhonov. M. karak xalq qushiglari qayta ishlagan «Ayralik», O‘zbek xor adabiyoti xrestomatiya, T., 1982
- 19.Sharafiye N. o‘zb.xalq qushiglari qayta ishlagan «Deydi –yo»
- 20.Umidjonov.B. tojik xalq qushiglari qayta ishlagan «Diliman», Koziye N.I., Xrestomatiya po Dirijirovaniyu xorom, ch.3, T., 1977
21. Umidjonov B. kirg.xalq qushiglari qayta ishlagan «Komuzchu», Koziye N.I. Xrestomatiya po Dirijirovaniyu xorom, ch.2.,T., 1976
22. Umidjonov B. o‘zb.xalq qushiglari qayta ishlagan «Lapar», Koziye N.I. Xrestomatiya po Dirijirovaniyu xorom, ch.2, T., 1976
23. Umidjonov B. qozox.xalq qushiglari qayta ishlagan «Yapuray», Koziye N.I.,Xrestomatiya po Dirijirovaniyu xorom, ch.,T.,1976
24. Umidjonov B. o‘zb.xalq qushiglari qayta ishlagan «Qora soch», Koziye N.I.,Xrestomatiya po Dirijirovaniyu xorom, ch.2, T., 1976

25.Umidjonov. B. tojik.xalq qushiqlari qayta ishlagan «Gar namedoni bidon», Kaziyeu N.I. Xrestomatiya po Dirijirovaniyu xorom, ch.2, T., 1976

IV kurs uchun

1. H.Rahimov “Ustozlarim” “O‘zbekiston – Vatanim manim” to‘plami(4 kitob),T.2000., 40 b.
2. N.Norho‘jayev “Kapalak va kamalak” “O‘zbekiston – Vatanim manim” to‘plami(4 kitob),T.2000., 36 b.
3. N.Norho‘jayev” Ona- yer taronasi” “O‘zbekiston – Vatanim manim” to‘plami(4 kitob),T.2000., 8 b.
4. N.Norho‘jayev “Archa bayram” “O‘zbekiston – Vatanim manim” to‘plami(4 kitob),T.2000., 55 b.
5. A.Mansurov “Quvnoq yomg‘ir” “O‘zbekiston – Vatanim manim” to‘plami(4 kitob),T.2000., 58 b.
6. Tursunov R., “Novbaxor” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006, 38-39 bet .
7. Leviyev M., “Ayting gullar” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006 40-43 bet.
8. Alimov F.“ Nido” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006 55-58 bet
9. Chaykovskiy P. “Buron allasi” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006 58-63 bet
10. Alimov F., “Mehrjon” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006 85-89 bet.
11. Alimov F.. “Sumalak” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006 93-97 bet.
12. Muhamedov A., “Yetti qiz” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006 97-99 bet.
13. Alimov F., “Ozod Vatan- obod Vatan” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006 , 100-103 bet.
14. Mansurov A., “Xur Respublikam” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006,104-107 bet.
15. Xalq musiqasi Boboyev S., kayta ishlagan “Yomgir yog‘aloq” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006 , 129-130 bet.
16. Mamirov Q., “Boshqolar” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006 131-132 bet
17. Mamirov Q., “Quy on” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006y. .132-133 bet.
18. Yormatov SH., “G‘ildiragim” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006y.,136-138 bet.
- 19.Yormatov SH., “Qizg‘aldoq” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006y.,138-141 bet.
20. Alimov F. “Oppoq qandim” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006y.,142-144 bet.
- 21.Kalonov S., “Xormang qizlar” Shukurov J. “Dirijyorlik” tuplami, T., 2006y., 144-146 bet.

Mustaqil ishni tashkil etishning shakli va mazmuni

Mustaqil ta'lim mazmuni shundan iboratki, talabalar o'zlari tanlagan kasblari bo'yicha chop etilgan darsliklar, o'quv qo'llanmalar, mutaxassis va mashhur xonandalarning ilmiy maqolalarini o'qishlari va u yerdagi ilg'or fikr-mulohazalarni va tajribalarni amalga oshirishlari maqsadga muvofiq. Talaba o'rgana boshlagan qo'shig'ining muallifi, ijodiy faoliyati uning o'ziga xos jihatlari va o'zbek milliy musiqa madaniyatida tutgan o'rni haqida o'qib, bilib olishi zarur.

Xor partiturasini bilan tanishib borish, badiiy jamoalar faoliyati bilan yaqindan tanishish, nota yozuvi ustida ishlash.

Dasturning axborot-uslubiy ta'minoti

Fanni o'qitishda quyidagi yangi zamonaviy ta'lim metodlari va texnologiyalarining qo'llanilishi nazarda tutiladi:

1. Mavjud kompyuter dasturlaridan foydalanish.
2. Internetdan olingan ma'lumotlardan foydalanish.
3. Talabalar bilimlarini baxolashda, nazoratlarni o'tkazishda akademik konsert, ko'rik tanlov va yoshlar festivalidan foydalanish.
4. Nazorat ishlari bazasini tashkil etish.
5. Fan o'zlashtirilishini tayanch iboralari bilan ta'minlash: kompyuterli, informatsion va boshqa zamonaviy o'qitish texnologiyalari, yangi o'quv qo'llanmalar, yangi zamonaviy o'zbek va xorijiy kompozitorlarining asarlardan, o'qitish ko'rgazmalari – ko'rik tanlovlari, mashhur bastakorlarning ijodi va hayoti bilan tanishish, o'zbek teleradiokompaniyasi oltin fondidan foydalaniladi.

“Xor partiturasini o'qish” fanidan talabalar bilimini reyting tizimi asosida baholash mezonlari

“Xor partiturasini o'qish” fani bo'yicha reyting jadvallari, nazorat turi, shakli, soni hamda har bir nazoratga ajratilgan maksimal ball, shuningdek joriy va oraliq nazoratlarining saralash ballari haqidagi ma'lumotlar fan bo'yicha birinchi mashg'ulotda talabalarga e'lon qilinadi.

Fan bo'yicha talabalarning bilim saviyasi va o'zlashtirish darajasining Davlat ta'lim standartlariga muvofiqligini ta'minlash uchun quyidagi nazorat turlari o'tkaziladi:

- **joriy nazorat (JN)** - talabaning fan mazmuni bo'yicha bilim va amaliy ko'nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Joriy nazorat fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda amaliy mashg'ulotlarda, uy vazifalarini tekshirish va shu kabi boshqa shakllarda o'tkazilishi mumkin;

- **yakuniy nazorat (YAN)** - semestr yakunida muayyan fan bo'yicha amaliy bilim va ko'nikmalarni talabalar tomonidan o'zlashtirish darajasini baholash usuli. Yakuniy nazorat asosan kafedra professor-o'qituvchilari tinglanadi va baxolanadi.

Oliy ta'lim muassasasi rahbarining buyrug'i bilan ichki nazorat va monitoring bo'limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida **YAN** ni o'tkazish jarayoni muntazam ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, **YAN** natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda **YAN** qayta o'tkaziladi.

Talabaning bilim saviyasi, ko'nikma va malakalarini nazorat qilishning reyting tizimi asosida talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish darajasi ballar orqali ifodalanadi.

«Хор партитурасини ўқиш» fani bo'yicha talabalarning semestr davomidagi o'zlashtirish ko'rsatkichi 100 ballik tizimda baholanadi.

Ushbu 100 ball baholash turlari bo'yicha quyidagicha taqsimlanadi:

J.N.- 70 ball va Y.A.N.-30 ball qilib taqsimlanadi.

Ball	Baho	Talabalarning bilim darajasi
86-100	A'lo	1-4 qatorli xor partitura o'qish texnikasi asoslarini mukammal bilishi va ijroda ifoda eta olishi; Ijro mahorati (to'g'ri badiiy talqin, vokal –xor tahlili vokal-xor tahlili , partiya ovozlari ijrosi sofliqi)
71-85	Yaxshi	1-4 qatorli xor partituralari asoslarini bilishi va fortepianoda ijro eta olishi (sof intonatsiya, , ovozni asardagi obrazga mos yo'naltira bilish). Vokal-xor ta'limini qila olishi.
55-70	Qoniqarli	1-4 qatorli xor partitura i asoslarini sust o'zlashtirilganligi, musiqani eshitish qobiliyati , ritmni his etishi o'rtachaligi, musiqiy –adabiy matnning ijrosi yetarlicha ifodali emasligi.
0-54	Qoniqarsiz	Musiqiy eshitish, ritmni his etishi juda sust. Xor partituralari ijrosi o'zlashtirilmaganligi

Fan bo'yicha saralash bali 55 ballni tashkil etadi. Talabaning saralash balidan past bo'lgan o'zlashtirishi reyting daftarchasida qayd etilmaydi.

- Talabalarning o'quv fani bo'yicha joriy va yakuniy nazoratlar jarayonida tegishli topshiriqlarni bajarishi va unga ajratilgan ballardan kelib chiqqan holda baholanadi.

Talabaning fan bo'yicha reytingi quyidagicha aniqlanadi: $K = \frac{U \cdot O'}{100}$
 bu yerda: V- semestrda fanga ajratilgan umumiy o'quv yuklamasi
 (soatlarda); O' -fan bo'yicha o'zlashtirish darajasi (ballarda).

- Fan bo'yicha joriy va oraliq nazoratlarga ajratilgan umumiy ballning 55 foizi saralash ball hisoblanib, ushbu foizdan kam ball to'plagan talaba yakuniy nazoratga kiritilmaydi.

- Talabaning semestr davomida fan bo'yicha to'plagan umumiy bali har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq to'plagan ballari yig'indisiga teng.

- YAN** turlari kafedra ish rejasiga muvofiq dekanat tomonidan tuzilgan reyting nazorat jadvallari asosida o'tkaziladi. **YAN** semestrning oxirgi 2 haftasi mobaynida o'tkaziladi.

- JN** nazoratlarda saralash balidan kam ball to'plagan va uzrli sabablarga ko'ra

nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi shu nazorat turigacha, so‘nggi joriy va oraliq nazoratlar uchun esa yakuniy nazoratgacha bo‘lgan muddat beriladi.

- Talabaning semestrda **JN** turlari bo‘yicha to‘plagan ballari ushbu nazorat turlari umumiy balining 55 foizidan kam bo‘lsa yoki semestr yakuniy joriy, yakuniy nazorat turlari bo‘yicha to‘plagan ballari yig‘indisi 55 balidan kam bo‘lsa, u akademik qarzidor deb hisoblanadi.

- Talaba nazorat natijalaridan norozi bo‘lsa, fan bo‘yicha nazorat turi natijalari e‘lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekanining taqdimnomasiga ko‘ra rektor buyrug‘i bilan 3 (uch) a‘zodan kam bo‘lmagan tarkibda apellyatsiya komissiyasi tashkil etiladi.

- Apellyatsiya komissiyasi talabalarning arizalarini ko‘rib chiqib, shu kunning o‘zida xulosasini bildiradi.

- Baholashning o‘rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o‘tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakultet dekani, kafedra muduri, o‘quv-uslubiy boshqarma hamda ichki nazorat va monitoring bo‘limi tomonidan nazorat qilinadi.

Talabalar ON dan to‘playdigan ballarning namunaviy mezonlari

“Xor partiturasini o‘qish” fanida reytinglar 4 JN va YAN shaklida o‘tkaziladi.

Talabalar JN dan to‘playdigan ballarning namunaviy mezonlari

№	Ko‘rsatkichlar	J	1-JN	Mustaqil talim
		maks		
1	Darslarga qatnashganlik darajasi. Yakka darslardagi faolligi, xor partiturasini o‘qish texnika asoslarini o‘zlashtirishi, vokal-xor matn ustida ishlashi. Asarlarni jo‘navoz bilan kuylash.	17		
2	Berilgan dasturlarni xor o‘qish texnikasi asoslari asosida o‘zlashtirish; Fortepianoda 1-4 qatorli partituralarni ijro eta olish va ta’lil qilish	18		
3	Berilgan dasturlarni adabiy xor asarlari ijrosidagi obrazlar ustida ishlash. Talabalarning mustaqil ta’lim topshiriqlarini o‘z vaqtida sifatli bajarishi va o‘zlashtirishi. Asarlarni jo‘navoz bilan	17		0-5
4	Berilgan dasturlarni bilish, badiiy obrazda kuylay bilish va mustaqil ta’lim topshiriqlarini bajarish. Asarlarni jo‘navoz bilan kuylash.	18		0-5
Jami JN ballari		70		

Tavsiya etilgan adabiyotlar ro'yxati
Darsliklar va o'quv qo'llanmalar

2. Sq.Ro'ziyev "Xorshunoslik" G'.G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, T..1993.y.
- 3.Q.T.Mirzayev "Kichik bolalar xori bilan ishlash metodikasi", RNMTS., T., 1990 y.
4. M.Azimov, "Proizvedeniya narodov Sredney Azii i Kazaxstana" v obrabotke B.Umidjanova. 1 i 2 chasti. T., 1982y.

Qo'shimcha adabiyotlar

- I.Poltavtsev. «Kurs chteniya xorovix partitur», ch.1., M., 1963y.
1. N.Sharafiyeva. "Xor sinfi", Musiq T.2005y.

III. 1. Ta'lim texnologiyasi

Mashg'ulot vaqti-1 soat(45 minut)	Talaba soni:1
Mashg'ulot shakli	Yakka
Yakka	1. "Xor partiturasini o'qish" fani haqida umumiy ma'lumot.(2 soat) Reja: 1. Partitura yozuvining vujudga kelishi. 2.Xor partiturasida ovoz partiyalarining joylashuvi.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Talabada xor partiturasini o'qishning amaliy ahamiyati, uning o'ziga xos xususiyatlari, usullari haqida tushuncha hosil qilish.Xor partituralari, unda ovozlarining joylashuvi haqida tushuncha berish.	
<i>Pedagogik vazifalar:</i> ☐ o'quv kursining maqsadi va vazifalari, o'tiladigan mavzularga tushuncha berish; ☐ "Xor partiturasini o'qish"fanining boshqa fanlar bilan uzviy bog'liqligi haqida tushuncha berish; ☐ fanining asosiy tushunchalari-"partitura","faktura","xor yozuvi" va ularning o'zaro bog'liqligi bilan tanishtirish. ☐ Xor partiturasida ovoz partiyalarining joylashuvi xususiyatlarini ko'rsatib berish; ☐ akkolada va ularning turlari haqida ma'lumot berish;	<i>O'quv faoliyati natijalari:</i> ☐ o'quv kursining maqsadi va vazifalarini, o'tiladigan mavzularni sharhlab beradi; ☐ "Xor partiturasini o'qish"fanining boshqa fanlar bilan uzviy bog'liqligini yoritib beradilar; ☐ fanining asosiy tushunchalari-"partitura","faktura","xor yozuvi" va va ularning o'zaro bog'liqligini aytib beradilar; ☐ Xor partiturasida ovoz partiyalarining joylashuvi xususiyatlarini,akkolada va ularning turlarini aytib beradilar;
<i>Ta'lim berish usullari</i>	Amaliy,suhbat
<i>Ta'lim berish shakllari</i>	yakka
<i>Ta'lim berish vositalari</i>	Fortepiano, nota xrestomatiyalar
<i>Ta'lim berish sharoiti</i>	moslashtirilgan auditoriya
<i>Monitoring va baholash</i>	nazorat: savol-javob ,ijro

III. 2. “Xor partiturasini o‘qish” fani mashg‘ulotining texnologik xaritasi

<i>Ishbosqichlarivavaqti</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>Ta’lim beruvchi</i>	<i>Ta’lim oluvchilar</i>
Tayyorgarlik bosqichi.	1. Mavzu bo‘yicha o‘quv mazmunini tayyorlash. 2. Predmetga kirish mashg‘uloti uchun asosiy tushuncha va atamalar, materiallarni tayyorash. 3. Talabalar o‘quv faoliyatini baholash mezonlarini ishlab chiqish. 4. O‘quv kursini o‘rganishda foydalaniladigan adabiyotlar ro‘yxatini ishlab chiqish.	
1. Mavzuga kirish (15 daqiqa)	1.1. O‘quv kursi nomini aytadi. Mashg‘ulotlar mazmuni ro‘yxatini beradi va ularga qisqacha ta’rif beradi. 1.2. Birinchi mashg‘ulot mavzusi, uning maqsadi va o‘quv faoliyati natijalari bilan tanishtiradi. 1.3. Talabalar o‘quv faoliyatini baholash mezonlari bilan tanishtiradi (1-ilova).	Tinglaydi. Tinglaydi.
2-bosqich Asosiy bosqich (55 daqiqa)	2.1. Notalarni, partituralarni izohlash bilan mavzu bo‘yicha asosiy nazariy jihatlarini tushuntirib beradi. 2.2. “Xor partiturasini o‘qish” fani va uning boshqa fanlar bilan uzviy bog‘liqligi haqida tushunchalarni aks ettiruvchi slaydlar namoyishi orqali ma’lumotlar beradi (2-ilova). 2.3. “Xor partiturasini o‘qish” faning tushunchalari- “partitura”, “akkolada” va “xor yozuvi” va ularning o‘zaro bog‘liqligini o‘quv materiallari orqali tushuntirib beradi (4-ilova). 2.4. Talabani faollashtirish maqsadida asarlar	Tinglaydi, yozadi. Talaba ijro

	notalarni, partituralarni fortepianoda chalib ko'rsatish bilan mavzu bo'yicha asosiy amaliy jihatlarini tushuntirib beradi. 2.5. Turli xor tarkiblari uchun yozilgan partituralari namunalari bilan tanishtiradi,. xor partiturasini o'qishning o'ziga xos xususiyatlari, usullarini ijroda ko'rsatib beradi. Ijro uchun repertuar bilan tanlaydi. Asosiy tushuncha va atmalarga alohida to'xtaydi.	ko'rsatmalarini bajarishga harakat qiladi. Tinglaydi, yozadi. Atamalar,tayanch tushunchalarni yozib oladi.Repertuar tanlashda ishtirok etadi.
3. Yakuniy bosqich <i>(10 daqiqa)</i>	3.1. Mavzu bo'yicha talabalarda yuzaga kelgan savollarga javob beradi, yakunlovchi xulosa qiladi. 3.2. Mustaqil ishlash uchun o'quv materialini(tanlangan asarni o' o'rganish vazifasini beradi: (7-ilova).	Vazifani yozib oladi.

IV. Yakka mashg'ulotlar mazmuni.

1 -mashg'ulot

Mavzu	"Xor partiturasini o'qish" faning maqsad va vazifasi
Maqsad va vazifalar	Talabalarda xor partiturasini o'qishning amaliy ahamiyati, uning o'ziga xos xususiyatlari, usullari haqida tushuncha hosil qilish.Xor partituralarsi, unda ovozlarning joylashuvi, haqida tushuncha berish.
O'quv jarayoning mazmuni	Turli xor tarkiblari uchun yozilgan partituralari namunalari bilan tanishish. xor partiturasini o'qishning o'ziga xos xususiyatlari, usullari haqida boshlang'ich ma'lumotlar berish. Ijro uchun repertuar bilan tanishtirish..

O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi	Metod: Suhbat –dialog,ifodali ijroda ko'rsatish, badiiy tahlil Sqakli : amaliy Vosita: CD DVD yozuvlar, ko'rgazmali materiallar Usul: emosional ta'sir etish Nazorat: ijrochilik mala o'zini eshitish. Baholash:
Kutiladigan natijalar	O'qituvchi: Asarni qisqa vaqt ichida talaba tomonidan o'zlashtirilishiga erishadi. Ijro mahoratini rivojlantirib. ijro sifatini yaxshilaydi. Mashg'ulot davomida talabaning faolligini oshiradi va qiziqishini uyg'otadi. dars yakunida talabani baholaydi va aniq vazifalar beradi. Talaba: Xor partiturasini ijrosiga oid yangi bilim va malakalarga ega bo'ladi. Fortepianoda partitura ijrosi ifodaviyligi ustida ishlaydi. Ijroda musiqiy uslublar, garmonik soflikka e'tibor qaratadi. Ijro jaryonidagi o'z xatolarini eshitishni o'rganadi. Asarni musiqiy badiiy nazariy tahlil qilish malakalarini shakllantirishga harakat qiladi. .
Kelgusi natijalar	O'qituvchi: Har bir xor asari partiturasini o'qish jarayonida musiqa uslublariga mos holda ijroga erishish,unda qiyosiy tahlil texnologiyalaridan foydalangan holda talabaning musiqiy tajribasini boyitishga erishish. Talabada xor asariga ijodiy yondoshuvni rivojlantirish. Talaba: Amaliy ijro asosida nota matnlari bilan mustaqil ishlashni o'rganishi, turli ijrochilik malakalarini takomillashtirishi, xor yozuvini idrok va ijro asosida tahlil etishga erishishi,o'zining kasbiy bilimlarini mustag'kamlashi lozim.

2- mashg'ulot

Mavzu	Partitura yozuvining vujudga kelishi
Maqsad va vazifalar	Talabada xor partiturasini, uning tarixiy rivoj yoli haqida tassavvur va tushunchalar hosil qilish.
O'quv jarayoning mazmuni	Partitura yozuvining vujudga kelishi, xor partiturasini tuzilishi, partiyada ovozlari harakati va bo'linishi tushuntirish, partiturasidagi maxsus belgilar haqida ma'lumot berish. Xor asarlari ijrosi va tahlili ustida ishlash.
O'quv jarayonini amalga oshirish	Metod: Suhbat –dialog,ifodali ijroda ko'rsatish, badiiy tahlil

texnologiyasi	Sqakli : amaliy Vosita: CD DVD yozuvlar, ko'rgazmali materiallar Usul: musiqiy ilovalar Nazorat: uy vazifasi va dars jarayonidagi faollikka e'tibor qaratish;. Baholash:mezon asosida
Kutiladigan natijalar	O'qituvchi: Asarni qisqa vaqt ichida talaba tomonidan o'zlashtirilishiga erishadi. Ijro mahoratini rivojlantirib. ijro sifatini yaxshilaydi. Mashg'ulot davomida talabani faolligini oshiradi va qiziqishini uyg'otadi. dars yakunida talabani baholaydi va aniq vazifalar beradi. Talaba: Xor partiturasini ijrosiga oid yangi bilim va malakalarga ega bo'ladi. Fortepianoda partitura ijrosi ifodaviyligi ustida ishlaydi. Ijroda musiqiy uslublar, garmonik soflikka e'tibor qaratadi. Ijro jaryonidagi o'z xatolarini eshitishni o'rganadi. Asarni musiqiy badiiy nazariy tahlil qilish malakalarini shakllantirishga harakat qiladi. .
Kelgusi natijalar	O'qituvchi: Partitura yozuvining vujudga kelishi, xor partiturasini tuzilishi, partiyada ovozlar harakati va bo'linishii ko'rgazmalar asosida talabada yangi bilimlarni hosil qilishga erishadi. Unda partitura ustida ishlash malakalarini o'stiradi.. Talabada xor asariga ijodiy yondoshuvni rivojlantirishni davom ettiradi. Talaba: Amaliy ijro asosida nota matnlari bilan mustaqil ishlashni o'stirish, turli ijrochilik malakalarini rivojlanishi, xor yozuvini idrok va ijro asosida tahlil etishga erishishi,o'zining kasbiy bilimlarini mustahkamlashi lozim.

3- mashg'ulot

Mavzu	Xor asari partiturasida kalitlar.
Maqsad va vazifalar	xor partiyalari "do"tizimi kalit belgilari, zamonaviy yozuvdan farqi haqida tasavvur hosil qilish, bu kalit belgisida yozilgan asarlar ijro malakasi ustada ishlash
O'quv jarayoning mazmuni	1. Skirpka kaliti. alt kaliti. tenor kaliti,bas kaliti va ularda yozilgan partituralarni ijro va tahlilda tanishtiradi.Repertuar rejasidagi asarlar ustida ish olib boriladi.

O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi	Metod: og‘zaki - informativ, ifodali ijroda ko‘rsatish, badiiy tahlil Sqakli : amaliy Vosita: CD DVD yozuvlar, ko‘rgazmali materiallar Usul: musiqiy ilovalar Nazorat: uy vazifasi va dars jarayonidagi faollik JN. Baholash: mezon asosida
Kutiladigan natijalar	O‘qituvchi: Asarni qisqa vaqt ichida talaba tomonidan o‘zlashtirilishiga erishadi. Ijro mahoratini rivojlantirib. ijro sifatini yaxshilaydi. Mashg‘ulot davomida talabaning faolligini oshiradi va qiziqishini uyg‘otadi. dars yakunida talabani baholaydi va aniq vazifalar beradi. Talaba: Xor partiturasida ijrosiga oid yangi bilim va malakalarga ega bo‘ladi. Fortepianoda partitura ijrosi ifodaviyligi ustida ishlaydi. Ijroda musiqiy uslublar, garmonik soflikka e‘tibor qaratadi. Ijro jaryonidagi o‘z xatolarini eshitishni o‘rganadi. Asarni musiqiy badiiy nazariy tahlil qilish malakalarini shakllantirishga harakat qiladi. .
Kelgusi natijalar	O‘qituvchi: xor partiyalari “do”tizimi kalit belgilari,uning zamonaviy yozuvdan farqi haqida yangi bilim, malaka va ko‘nikmalar shakllantiriladi,. Unda partitura ustida ishlash malakalarini o‘stiradi.. Talabada xor asariga ijodiy yondoshuvni rivojlantirishni davom ettiradi. Talaba: Amaliy ijro asosida nota matnlari bilan mustaqil ishlashni o‘rganishi, turli ijrochilik malakalarini takomillashtirishi, xor yozuvini idrok va ijro asosida tahlil etishga erishishi,o‘zining kasbiy bilimlarini mustahkamlashi lozim.

V. Tayanch tushunchalar

Xor, partitura, xor partiturasida, xor partiturasida yozuvi tizimi, xor partiturasida turlari, musiqa ifoda vositalari, akkolada, transpozisiya, transpozisiyalash turlari, akkolada turlari, partituraning notalashtirish kalitlari, xor turi va ko‘rinishi, bolalar xori uchun partitura yozuvi, ayollar xori uchun partitura yozuvi, erkaklar xori uchun partitura yozuvi, aralash xor uchun partitura yozuvi, divizi, doimiy divizi, epizodik divizi, sezura, agogik chekinishlar, temp belgilanishlari, bir qatorli xor partitura, ikki qatorli xor partitura, uch qatorli xor partitura, to‘rt qatorli xor partitura, pedallashtirish, partituraning “varaقدan o‘qish tamoyillari”, koloristik usullar va ularning belgilanishi, vokal-xor tahlili.

VI. Kollokvium uchun savollar

1. "Хор партитураси" деб нимага айтилади?
2. Хор партитураси ёзуви бировозли мусиқа ёзувидан қандай фарқ қилади?
3. Хор учун асарлардаги "овоз партияси" деганда нимани тушунсиз?
4. Болалар, аёллар ва эркаклар овоз партияларининг хорда ва партитураларда асосий номланиши қандай?
5. Овоз партиялари партитурада қандай тамойил асосида жойланади?
6. Партитурада сатрлар тизими деб нимага айтилади?
7. Акколаданинг аҳамияти нимада?
8. Хор партитураларида овоз партияларини ноталаштиришнинг замонавий калитларини айтинг.
9. Скрипка ва бас калитларида тенор партияси қандай ўқилади ва жаранглайди?
10. Хор тури ва кўринишларини айтинг.
11. Болалар, аёллар ва эркаклар хори, аралаш ва тўлиқсиз аралаш хор учун асарларда овоз партияларининг энг кам сони қанча?
12. Партитурада асосий овоз партиялари қандай қўшимча бўлинишга эга бўлиши мумкин ва улар қандай номланади?
13. Партитуралар ёзуви хор тури ва кўриниши бўйича қадай фарқланади?
14. Яккахон(солист) қатнашадиган хор асарлари партитура ёзуви қандай амалга оширилади?
15. Адабий матн хор партитурасида қандай ифодаланади?
16. Хор партитурасида товуш йўналиши характери, колористик усуллар, темп белгиланиши ва ҳ.к. қандай белгиланади?

VII. Glossariy

Partitura - italyancha “bo‘linish,bo‘lish” ma’nosini bildiradi;

Xor partiturasini - xor musiqasi nota yozuvi;

Xor partiturasini o‘qish- partituraning fortepianoda o‘qish, xor ovozlari kuyish, transpozitsiyalash. Partitura ijrosi maxsus bilim va malaka-nota yozuvini bir vaqtning o‘zida ham vertikal, ham gorizontal yo‘nalishda anglab olish qobiliyatini taqozo etadi.

xor partiyalari - diapozoni va tembi bo‘yicha bir xil bo‘lgan ijro ovozlari guruhlari;xor partiyalariga yuqori ovozlar partiyasi va pastki ovozlar partiyasi kiradi.

akkolada - xor partiturasini nota chiziqlarining chap tomondan birlashtiruvchi boshlang‘ich chiziq;

bir turdagi xor - bir turdagi ovozdan(bolalar, ayollar,yerkaklar ovozi) tashkil topgan xor;

bolalar xori - yosh xususiyatlariga ko‘ra farqlanadigan xor.Xor sadosi g‘oyatda yengil, falsetli,diapozoni cheklangan;

ayollar xori- ayollar ovozlari: soprano va mezzo soprano,kontraltodan tarkib topgan xor.A.X. umumiy diapozoni ikki yarim oktavadan iborat;

yerkaklar xori- erkaklar ovozi: tenor, bariton va baslardan iborat bo‘lgan xor; Diapozoni 3 oktavadan ortiq: Iya kat. –Iya 1,do2.

aralash xor- turli jinsli(yerkaklar va ayollaryoki bolalar)ovozlarning qo‘shilishidan tarkib topgan xor Odatda S.,A.,T.,Blardan iborat;

Diapazon- hamma ovoz, soz yoki jamoa, xususan xorning eng pastidan –yeng balandigacha bo‘lgan tovushlari hajmi.

Divizi- xor partiyalarini ikki - uch va undan ortiq ovozlariga vaqtinchalik bo‘linishi.

Dinamika - tovushlarning sadolanish kuchi bilan bog‘liq bo‘lgan jarayon majmui. Musiqaning eng muhim ifoda vositalaridan biri. Dinamika tuslar – forte, piano, krescendo, diminuendo va boshkalar

Janr - o‘ziga xos xususiyatlar majmui b-n belgilanadigan musiqa, asarlari turlari.

Jo‘r ovoz - ko‘p ovoqli qo‘shiqni asosiy ohangining turi, boshqa ovozlar bilan polifonik munosabatda bo‘lishi.

Inotasiya - musiqa ijrosida tovush balandligini aniq ifoda etish.

Interval - ikki musiqa tovushi orasidagi balandlik oralig‘i, o‘zaro bog‘lanishi.

Kanon - kuyning barcha ovozlardagi aniq takrorida qat’iy taklid (imitasiya)ga asoslangan polifonik musiqa shakli.

Kapella - xor jamoasi.

Kuy- melodiya – musiqaning asosiy ifoda vositasi.

Tessitura - xonanda ovozining diapozoniga nisbatan kuy tovushlarni balandlik holati.

Ton berish dirigjer tomonidan ijro etiladigan jo‘rsiz asarining tonaligiga xorni sozlash uchun bir yoki birnecha tovushlarni past ovozda daslabki ko‘ylanishi.

Nafas belgisi – (vergul, yoki “V” belgisi) - barcha vokal asolar nota yozuvida (xor partitura, partiya)da nafas almashuvi belgisi.

Nafas - kuylash jarayonining muxim qismi ovoz hosil qilishning asosiy omillaridan, ovozning quvvat manbai.

Partitura - xor, ansambl yoki orkestrga mo'ljallangan musiqa asarining to'liq nota yozuvi

Repertuar - o'rganiladigan asarlar majmui.

Repetisiya - mashg'ulot, tayorgarlik, konsert programmasi yoki speklakni tayyorlashda dirijerning ijrochilar bilan o'tkazadigan tayyorlov mashg'ulotlari

Ritm – tovushlarning uzun-qis qalıkları va urg'ularning almashib kelishiga asoslangan musiqiy tushuncha, har bir musiqa asari uz ritmiga ega buladi.

Solfedjiolash - notalar nomini aytib kuylash; xorda keng kullanadi. Xor partiyalarini o'rganish ko'pincha solfedjio bilan boshlanadi.

Tessitura - harqanday chrlg'u yoki xonanda ovozining diapazaniga nisbatan kuy tovushlarni balandlik holati.

Transpozitsiya("ko'chirish" lot.) - musiqa asarini ma'lum interval balandga yoki pastga ko'chirish.T.ning asosiy qoidasi – asar o'zgarmagan holda ko'chiriladi,uning kuyi,usuli,garmoniyasi,ovozlar soni,ularning joylashuvi va h.k. saqlanadi.T.amaliy malakasiga ega bo'lish uchun xor partituralarini o'qish o'quv mashg'ulotlari orqali amalga oshiriladi.

Frazirovka - musiqiy asar ijrosida ayrim ibora, jumalarni aniq va ma'noli etib ko'rsatish ifodalash.

Fermata – tovush, ma'lum akkord yoki rauzani cho'zish belgisi.

Faktura(“ishlov berish”-lot.)-musiqiy bayon vositalari majmui: asarning kuyi,figuratsiyasi,alohida ovozlar va h.k.

Xor - vokal asarlarni cholg'ular jo'rligidayoki jo'rsiz (a kapella) ijro etadigan xonandalar jamoasi.

Sezura(lot.coesura - kesish,bo'lish) – musiqiy iboralar orasidagi chegara.Qisqa,kam seziladigan paza ko'rinishida ijro etilib, kuylashda ko'pincha nafas almashashi bilan kechadi.TS. maxsus belgilar(nota ustidagi vergul(apostrof),V-“belgi”,liga oxiri, taktlar oralig'idagi farmatalar) yordamida ko'rsatiladi.

VIII. Mustaqil ish mazmuni va ko'rsatmalari.

Talaba yakka mashg'ulotlarda olingan bilim va malakalarni mustahkamlash uchun o'z ustida muntazam mustaqil shug'ullanishi talab etiladi.Buning uchun talaba berilgan xor asarlari partituralarini ish turlariga qarab,masalan,fortepianoda ,ya'ni notaga qarab o'qishi(nigohi bilan ham), axborot texnologiyalari va DVD yozuvlarda yangi asarlar bilan tanishishlari,tanlangan asarni musiqiy jumlalarga bo'lib,har birini alohida ,so'ngra yahlit shakl sifatida o'rganishi,bir –to'rt qatorli partituralarni oddiydan mupakkabga qarab ijro etib,ovozlarini o'rganishi,oddiy partituralarni transpozisiya qilib chalishi,ohangni taktlab kuylashga e'tibor qaratishi,jo'rli asarlar partituralarini o'rganib,ijro etishlari talab etiladi.Asarlarning ijroviy tarafidan tashqari musiqiy-nazariy, vokal-xor tahlili ham talabaning ancha keng doirada fikr yuritishini ko'zda tutadi.Bunda so'z va jumlalarning ijro etilishi,

ovozlar xususiyatlarini, tovush, ritmik va soʻz talaffuzlarini aniqlash; asar shakli, ladotonal rejasi, yozuv uslubi, ritm, surʼat, agogika, kuchlanish, garmonika jihatlarini oʻrganilishini, kuchli ovoz bilan kuylash joyi va asarning kulminasion nuqtasini, ijro etiladigan asarning uslub va janrini aniqlash, badiiy ijro etish muhim vazifalardandir.

IX. Referatlar mavzusi

1. Partituralarning tarixiy vujudga kelish yoʻli.
2. Xor partiturlari tuzilishi xususiyatlari.
3. Xor turi va koʻrinishi.
4. Partitura yozuvi tizimi.
5. Xordagi ovoz partiyalarini notalashtirish kalitlari.
6. Bir turdagi xorlar uchun partitura yozuvi.
7. Aralash xorlar uchun partitura yozuvi.
8. Yakkaxon (solist) qatnashadigan xor asarlari partitura yozuvi.
9. Cholgʻu joʻrligidagi xor asarlarining partitura yozuvi.
10. Cholgʻu joʻrligidagi xor asarlarining partitura yozuvi.
11. Partiturada tovush yoʻnalishi xarakterining belgilanishi.
12. Partiturada koloristik usullarning belgilanishi.
13. Xor partituralarini oʻrganish turlari.
14. Xor partiturasini fortepianoda oʻqish tamoyillari.
15. Xor partiyalari orasidagi tessituraviy va dinamik munosabatlar.
16. Partituraning vokal-xor tahlili.
17. Oʻzbekiston kompozitorlarining joʻrsiz xor uchun asarlari
18. 15-17 asrlar Gʻarbiy Yevropa kompozitorlarining polifonik xor asarlarida partitura yozuvlarining turlari.
20. P.I. Chaykovskiyning a kapella asarlarida partitura yozuvi xususiyatlari.
21. Oʻzbekiston kompozitori M. Bafoyevning “Naqshlar” poemasi da koloristik belgilanishlarning milliylik xususiyatlari.
22. N. Sharafiyevaning xalq qoʻshiqlari qayta ishlanmalarida partitura yozuvlari tahlili.
23. Zamonaviy oʻzbek kompozitori F. Alimovning yangi xor asarlarida ovoz partiyalarining guruhlanishining oʻziga xos xususiyatlari.

X. Adabiyotlar ro'yxati

1. Azimov M., Xublarov R. "O'rta Osiyo va Qozog'iston kompozitorlarining xor partituralarini o'qish xrestomatiyasi" (T., 1983);
2. Shamaxmudova B "Xor lug'ati. Xorovoy slovar" (T.2009)
3. "O'zbekiston-vatanim manim" (qo'shiqlar to'plami) . Toshkent 1995, 1997.
4. Kaziyeu N. "Xrestomatiya po dirijirovaniyu xorom" 3 kism - T. , 1977.
5. Shukurov J. "Dirijyorlik" tuplami, T., 2006
6. "O'zbekiston – Vatanim manim" to'plami (4- kitob), T.2000., 36 b.
7. Kaziyeu N.I. " Xrestomatiya po Dirijirovaniyu xorom", ch.2, T., 1976
8. N.Sharafiyeua. "Xor sinfi", Musiqa T.2005y.

XI. Horijiy manbalar

1. Полтавцев И., Светазаров М. "Чтение хоровых партитур" (М., 1958, 1964);
2. Шелков Н. "Хрестоматия по чтению хоровых партитур" (Л. 1963);
3. Тевлин Б. "Хрестоматия по чтению хоровых партитур" (М., 1975-81, 1-2 кк);
3. Качалина О. Г. Чтение хоровых партитур (учебно-методический комплекс), Пермь, 2009.

XII. O'quv materiallari

O'ynasin yor

B.Umidjonov aralash xor
uchun qayta ishlagan

Harakatchan, sho'x

U yo - ni - ga tay - lang, o'y - na - sin___ yor, bu yo - ni - ga tay - lang,___

o'y - na - sin yor, u yo - ni - ga tay - lang, o'y - na - sin yor,

Bu yo - ni - ga tay - lang,___ o'y - na - sin yor, Ay - nab qol - ma -

sin de - sang - lar, bi - la - gi - ga tay - lang, o'y - na - sin,___ yor.

Yo - rim o'y - nang! O's - ma_____ qo'y - sam

Jo - nim o'y - nang!

men qo - shi - ma sta - ma - ni qo'y - ma - sam - mi - kan!

jon!

Jo - nim o'y - nang! Ay - nay - di - gan

Yo - rim o'y nang!

1.

yo - rim - ni jon! Yo - rim de - ma - sam - mi - kan?!

2.

Yo - rim de - ma - sam - mi - kan?! U yo - ni - ga tay - lang,

o'y - na - sin yor, Bu yo - ni - ga tay - lang o'y - na - sin yor,

U yo - ni - ga tay - lang, o'y - na - sin yor, Bu yo - ni - ga tay - lang, o'y - na - sin yor,

Duxtari saman

(shiru shakar)

Allegro

f

lab - la - ri - da may -

Dux - ta - ri sa - man do - na, do - na

§

da xo - li - bor

1)Bun - dan bor - dim qar - shi - ga (yo)
2)Men - ga bo - qib kel - may - di

dux - ta - ri sa - man

Ot boy - la - dim ro - shi - ga (yo)
yax - shi - lar - ni bil - may - di

do - na, do - na

lab - la - ri - da may - da xo - li bor

dux - ta - ri sa - man

dux - ta - ri sa - man lab - la - ri kan - don

§

lab - la - ri kan - don

dux - ta - ri sa - man.

Булбул келиб сайрасин

Халк сўзи

Шошилмасдан, куйчан

Б. Умиджонов мусикаси

C. *Бул-бул; ке-либ сай-ра-син, дард-га-дар-мон ай-ла-син дар-дим-ни дар*

A. *Хо...*

мо-ни шу ёр Мен-га қа-раб ўй-на-син Бул-бул де-ган

ёр ёр, Хо!

қуш бў-лур, тут-са на-ри бўш бў-лар Дил сў-зим - ни ай-та-йин,

Хо! Хо!

уй э-га-си хуш бў-лар Бул-бул ке-либ сай-ра-син дард-га дар-мон

Хо! Хо! Хо!

ай - ла - син дар-дим-ни дар- мо - ни шу ёр

Хо! ёр,

мен-га қа-раб ўй - на-син.

ёр

Яллама ёрим

Ўзбек халқ қўшиғи

Хор учун Ж.Шукуров мослаштирган

Moderato

C. *Қал-дир-зоҳ қо-ра бў-лур қа - но - ти аъ - ло бў-лур. Ёш-лик-да бер ган қўн-гил ай-рил-ма ба - ло бў-лур*

A. *ай - рил - мас ба - ло бў - лур*

T.

B.

Ял - ла - ма ё - рим ял - ло - ла ял - ло - ла шай - лик, бе - дод - ла - шай - лик

1.2. Қайтариш учун

Тугатиш учун

Уч-та-ми тўрт-та бир бў - либ ро - хат - ла шай - лик ро-хат-ла шай - лик.

Рубоий

(Жўрсиз аёллар хори учун)

Х. Дехлавий газали
Б. Умиджонов мусикаси

Шиддат билан

mf *p* *p*

A. *mf* *p* *p*

C. *p*

Жо - ним вақ - ти сай - ри бўс - тон бир боз бир боз бир боз

Y... бир боз,

вақ-ти гу-ли вақ-ти ар-гу-вон бир боз, бир боз бир боз бир боз

бир-боз Y...

p *f*

вақ-ти гу-ли вақ-ти ар-гу-вон бир боз, бир боз, бир боз, Не-чун

бир боз

mf

гул деб қў-линг у-зат - моқ - да сен каф-тинг ёз - санг

rit. *pp*

ў - зи гул - си - мон бир боз, бир боз (огизни)

p *p*

бир боз юмиб) бир боз и...

бир боз.

O'tkir Rashid so'zi
Hamid Raximov musiqasi

Diyorim o'lkam

Sh. Yormatov yoshlar
xoriga moslashtirgan

Allegro moderato

The musical score is written for a voice and piano. It begins with a tempo marking of **Allegro moderato**. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The score is divided into three systems. The first system shows the vocal line (treble clef) and piano accompaniment (grand staff). The piano part features a strong, rhythmic accompaniment in the right hand and a more melodic line in the left hand. The second system continues the vocal and piano parts. The third system includes the vocal line with lyrics: "Meh-rim sen - ga yor". The piano accompaniment continues with a similar rhythmic pattern. The score concludes with a final piano part.

Men sen - ga xush-tor Men sen - ga xush-tor

The first system consists of three staves. The top staff is a vocal line with a treble clef and a key signature of one sharp (F#), containing two measures of whole rests. The middle staff is a vocal line with a treble clef and a key signature of one sharp, containing two measures of music with lyrics "Men sen - ga xush-tor". The bottom staff is a piano accompaniment with a bass clef and a key signature of one sharp, containing two measures of music.

Bo - g'i ba- hor - rim o'l - kam o'l - kam

The second system consists of three staves. The top staff is a vocal line with a treble clef and a key signature of one sharp, containing two measures of music with lyrics "Bo - g'i ba- hor - rim o'l - kam". The middle staff is a vocal line with a treble clef and a key signature of one sharp, containing two measures of music with lyrics "o'l - kam". The bottom staff is a piano accompaniment with a bass clef and a key signature of one sharp, containing two measures of music.

Kez - ma- sam bir - dam Kez - ma- sam bir - dam

The third system consists of three staves. The top staff is a vocal line with a treble clef and a key signature of one sharp, containing two measures of music with lyrics "Kez - ma- sam bir - dam". The middle staff is a vocal line with a treble clef and a key signature of one sharp, containing two measures of music with lyrics "Kez - ma- sam bir - dam". The bottom staff is a piano accompaniment with a bass clef and a key signature of one sharp, containing two measures of music.

Bag' - ring cha - man zo - ring - ni cha man zo - ring - ni

(A)

Bo' lur - man xu-mor

Bo' lur - man xu-mor

Qalb - da vi - qo rim O'l - kam

O'l - kam

Yo - ru di - yo - rim o'l - kam

O'l - kam, o'l - kam

The first system of the musical score is in G major (one sharp). The vocal line (treble clef) begins with a quarter note G4, followed by an eighth note A4, a quarter note B4, and a half note A4-G4. The piano accompaniment (grand staff) features a steady eighth-note pattern in the right hand and a simple bass line in the left hand.

Men sen - ga xush-tor Men sen - ga xush-tor

The second system continues the melody. The vocal line has a quarter note G4, an eighth note A4, a quarter note B4, and a half note A4-G4. The piano accompaniment maintains the same rhythmic pattern as the first system.

Bo - g'i ba - ho - rim o'l - kam

The third system concludes the phrase. The vocal line has a quarter note G4, an eighth note A4, a quarter note B4, and a half note A4-G4. The piano accompaniment features a final cadence in the right hand and a sustained bass note in the left hand.

Хунарманд ёшлар мадҳияси

Маршона

Қўлдош Маъмуров мусикаси ва шеъри

По-йшм-да за-ми-ним шу кўҳ-на Ту - рон, Бар-қа-рор мил-ла-тим, ўз о - на ти-лим.

Касб ху-нар э-гал-ла, ол ил - му ур - фон, Дея биз-ни чор-лар меҳ-нат-каш э-лим

Биз элнинг ёш ку-чи

қуд-рат-ла-ри-миз, Ва-тан қу-тар, саф-дош дўс-тим, ёдда тут

Биз ворис ав-лод-нинг аж-дод-ла-ри-миз,

Ўл-кам ке-ла - жа-ги бу-юк о - на юрт! қу-тар ке-ла - жа-ги

бу-юк о - на юрт! Биз аж-дод-нинг во-рис ав-лод - ла-ри - миз, Ўл-кам ке-ла-жа-ги

бу-юк о - на юрт!

Айтинг гуллар

(Яккахон ва хотин-қизлар хори учун)

Туроб Тўла сўзи
Манас Левиёв мусикаси
Хор учун Ж.Шукуров мослаштирган

Moderato

Ай-тинг гул -лар

ай-тинг гул - лар ай-тинг гул - лар бу сев - ги - ла-рим бу му-хаб -

ба-тим бу сез - ги - ла-рим - ни ай-тинг гул - лар

Coro: ай-тинг гул - лар Solo: жон бул-бул - лар Coro: жон бул-бул - лар Solo: ё -рим-га

Coro:

ва-фо са-до қа-тим - ни ай-тинг гул - лар

p *p*

жон бул-бул - лар ё-рим-га ва-фо жа-со - ра-тим - ни.

Solo:

ай-тинг гул-

pp *tr*

Tutti:

лар ай-тинг гул - лар ай-тинг гул - лар

pp

Ҳай ёр - ёр

Ўзбек халқ қўшиғи

Хор учун Б.Умиджонов мослаштирган

Партитура овозларини талабалар учун

Ж.Шукуров соддалаштирган

Шўх ва тез

f(p)

S. A. *Ҳай ёр-ёр, ҳай ёр-ёр, Ҳай ёр-ёр, ҳай ёр-ёр, ҳай ёр-ёр, ҳай ёр-ёр,*

T. B. *Қо-шинг би-лан им-лай-сан, ҳай ёр-ёр, ай-ла-най.*

f

p

қў-зинг би-лан доғ-лай-сан, ҳай ёр-ёр, ай-ла-най. Биз-да ни-ма қас-динг бор

ёр, ёр, ёр, ёр, ёр, ёр, ай-ла-най Ҳай ёр-ёр, ҳай ёр-ёр,

tr

ҳай ёр-ёр, ай-ла-най. Ҳо... ҳай ёр-ёр, ай-ла-най.

f

ҳай ёр-ёр, ҳай ёр-ёр, Ўл-дир-моқ-қа чоғ-лай-сан

tr

сў-зинг - дан ай-ла-най. Ҳо... ёр, ёр,

pp **mf** **f**

Ҳо... Кў-зинг - дан ўр-ғи-лай Кўн-лим қа-чон

Қайтариш учун **Яқунлаш учун**

ёр, ёр, ҳай ёр-ёр, ай-ла-най!

f

чоғ-лай-сан

Озод Ватан - обод Ватан

Н.Нарзуллаев шеъри
Ф.Алимов мусикаси

Жадал

(Болалар хори учун)

Ду-нё би-лар

аж-до - ди-миз, А-мир Те-мур ав-ло - ди-миз, то-тув я-шаи му-ро - ди-миз,

Биз-дан қо-лур о-зод Ва-тан, биз-дан қо-лур о-бод Ва-тан!

Биз-дан қо-лур о-зод Ва-тан, биз-дан қо-лур о-бод Ва-тан!

биз-дан қо-лур о - зод Ва - тан!

ff

ЕТТИ ҚИЗ

Allegretto

П.Мўмин шеъри
А.Мухамедов мусикаси

Piano introduction in B-flat major, 2/4 time. The right hand features a melody of eighth and sixteenth notes, while the left hand plays a steady eighth-note accompaniment. The piece begins with a forte (f) dynamic.

Vocal entry of Yakkhon (the girl) with piano accompaniment. The vocal line starts with a mezzo-forte (mf) dynamic. The piano accompaniment includes a *dim.* (diminuendo) marking in the first measure and a *tr* (trill) marking in the third measure.

Vocal line for 'Seven Girls' with piano accompaniment. The lyrics are: қиз, кенг да-ла - миз о - рас - та.

Vocal line for 'Seven Girls' with piano accompaniment. The lyrics are: ғў - за - лар-га меҳ-ри - ми-зо бўл-ди до-им пай-вас -

Vocal line for 'Seven Girls' with piano accompaniment. The lyrics are: та. Хамма қизлар Пай-вас - та (ё) Пай-вас - та (ё),

unis.

бўл-ди до-им най-вас - та, бўл-ди до-им най-вас

1. 2.

та. та.

unis.

Қа-рар ҳам-ма ҳа-вас - да,

poco morendo

қа - рар ҳам - ма ҳа - вас да.

pp

(enka kax kofiy solışt vâ forte pian uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
F. Bobojonova she'ri

Marsh tempida

The musical score for 'The Song of the Wren' is presented in a two-staff format. The upper staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature (C). It begins with a piano (p) dynamic marking. The lower staff is in bass clef with the same key signature and time signature, starting with a forte (f) dynamic marking. The music is divided into three measures. The first measure features a piano introduction with a wren sound effect in the treble and a bass line. The second measure continues the piano introduction. The third measure shows the wren's song beginning in the treble, with a forte (f) dynamic marking. The score is labeled 'The Song of the Wren' at the top.

[illegible]

7

mf *tr* *mf* Va-tan mu-hab - ba-tim

10

sha-raf sho-nim san, O-nam-san mu-qad-das a - ziz jo-nim - san,

13

f Bo-bo-lar mas-ka-ni o-zod di-yo-rim, *p* Ha-lol-lik pok lik-ka

mf

2

16

a-s(i)l ko - nim - san. Sa-do-qat, a - hil-lik mu-dom biz - ga yor,

19

Biz bor-ki mus-tah-kam no-mus i - la or, O - na yurt,yash-na gin,

22

Za-bar-dast,pah - la-von pol-von-la-ring bor.
tin-ching as-rov- chi,

25

ff Biz-Va-tan de byon-gan so diq qo'r-g'on-lar, Yurt u-chun yu - ra gi

f

28

ko'k-si qal-qon-lar

Shu di yorshu el-ning far zand-la - ri - miz,

31

Sar - had - lar pos - bo - ni har - biy o'g' - lon - lar!

Vatan - muhabba
Onamsan - muqar
Bobolar maskani,
Halollik, poklikka

Sadoqat, ahillik n
Biz bor-ki, musta
Ona yurt, yashna;
Zabardast, pahlav

Naqarot:

33

lar! Biz - Vatan deb y
Yurt uchun yurag
Shu diyor, shu elr
Sarhadlar posbon

Hurlikning garovi
Iymondir, insofdi
Saqlasak sofliknu
Dillarda manguga

Baxtimiz - bobolr
Momolar duosi, a
Eng oliy saodat -
Tug'ilgan go'daki

Naqarot:
Biz - Vatan deb y
Yurt uchun yurag
Shu diyor, shu elr
Sarhadlar posbon

ONAMSAN SEN
(tenor va soprano ovozlari uchun duet)

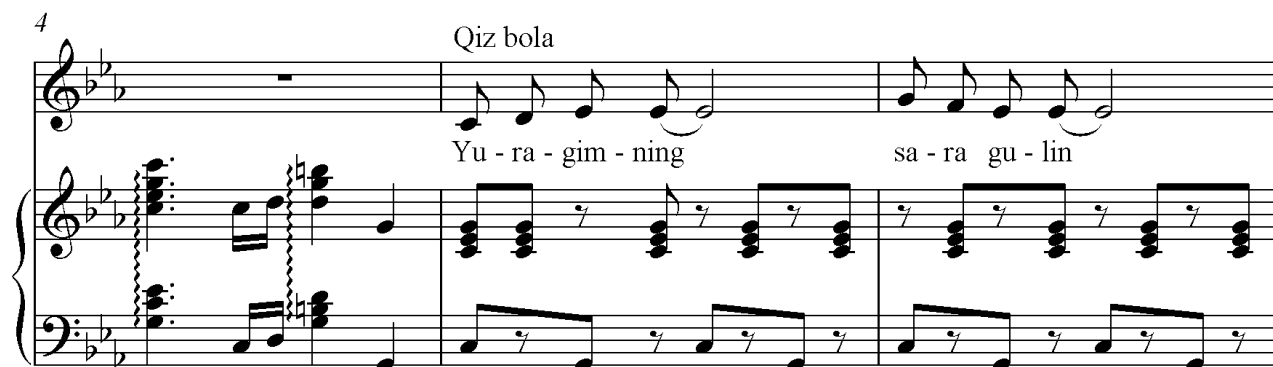
A. Mallaboyev musiqasi
Z. Ro'ziyeva she'ri

Jonli

4 Qiz bola

Yu - ra - gim - ning sa - ra gu - lin

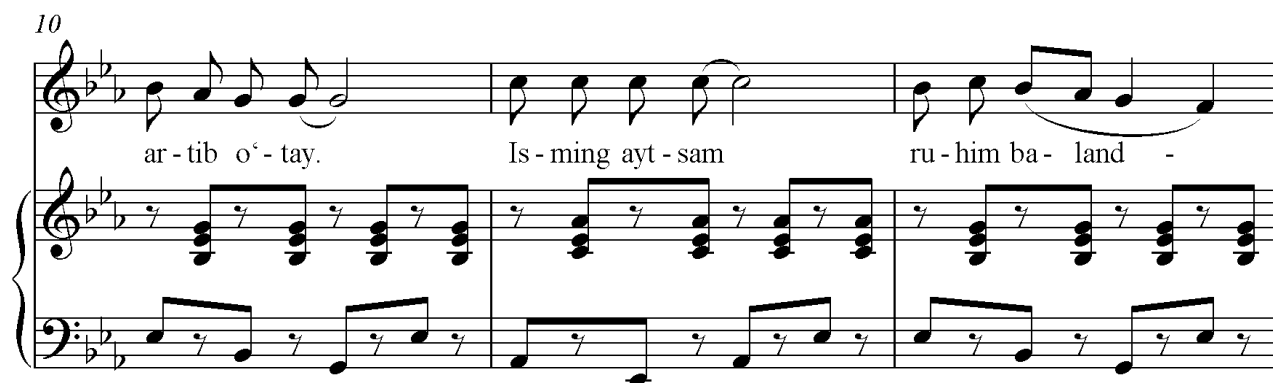
7

sen - ga tu - tay, Gard - la - ring - ni kip - ri - gim - da

10

ar - tib o' - tay. Is - ming ayt - sam ru - him ba - land -

13

nur e lak dan A sta A sta ya shil rang lar

16

e lar ko'k lam ko'k lam bi lan

19

ko' rish gan yurt biz ning Va tan ya shil bog' lar

22

dar - vesh qil - gan xu - mo - ri xush. Av - li - yo - lar

13

arsh - ga yet - gay, Jo - nim Va - tan, o - nam - san sen,

16

bo - lang - man men. O'g'il bola Bu mas - kan - ning

19

raf - to - ri xush, i - fo - ri xush, O - lis ket - sang

22

dar - vesh qil - gan xu - mo - ri xush. Av - li - yo - lar

25

bos - gan tup - roq, tu - mo - ri xush,

28

O - nam - san sen, bo - lang - man men

Yuragimning sara gulin senga tutay,
 Gardlaringni kiprigimda artib o'tay.
 Isming aytсам ruhim baland - arshga yetgay,
 Jonim Vatan, onamsan sen, bolangman men.

Bu maskanning raftori xush, ifori xush,
 Ols ketsang darvesh qilgan xumori xush.
 Avliyolar bosgan tuproq, tumori xush,
 Jonim Vatan, onamsan sen, bolangman men.

Varaq lasam shajaramda pirlar ko'pdir,
 Kalidi ishq bo'lgan seyr, sirlar ko'pdir,
 Yog'iga tiz bukmagan botirlar ko'pdir,
 Jonim Vatan, onamsan sen, bolangman men.

Nasabamni so'radilar, o'zbek dedim,
 Ardoqlagan mulk, boyligim chin erk dedim.
 Navoiydan chehramdagi nur, ko'rk dedim,
 Jonim Vatan, onamsan sen, bolangman men.

Dilimsan-ku, sen oq desang teng aytayin,
 Malham bo'lay Xazrat yozgan xushbaytdayin.
 Qutlug' qadam bog'laringni kengaytayin,
 Jonim Vatan, onamsan sen, bolangman men.

SHODIYONA
(tenor va soprano ovozi uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
I. Jiyanov she'ri

Tempo di valse

f

Cha - man - zor bog' - la - ring - da bul - bul -

30

lar sho'x say - ra - sin, Bag' - ring - da o'y - nab ku -

36

lib o' - g'il qiz - lar yay - ra - sin. O - lam -

42

da no - ming u - lug', har ku - ning bo'l - sin qut -

48

lug', Tinch o - bod yurt jo - na - jon, ey go' -

54

zal O'z - be - kis - ton.

60

65

rit.

a tempo

O -

70

O -

O -

76

76

82

82

Al - po - mish o'g -

87

87

lon - la - ring zo'r qa - not pos - bon - la - ring,

93

93

Ko'k - si - ni qal - qon e - tib qo' - riq - lar sar -

99

had - la - ring. Qo' - riq - lar sar - had - la - ring.

105

O - na - lar al - la - si - da ya - sha - gan ka - bi bu

112

Ru - hi - miz sen - la te - tik bor bo'l-

118

gin O'z - be - kis - ton. Cha - man - zor bog' - la - ring -

124

da bul - bul - lar sho'x say - ra - sin, Bag'-ring-

130

da o'y - nab ku - lib o' - g'il - qiz - lar yay - ra

136

sin. Ey go' - zal O'z - be - kis - ton,
Bor bo'l - gin

142

Jon.

147

Chamanzor bog'laringda bulbullar sho'x sayrasin,
 Bag'ringda o'ynab kulib o'g'il qizlar yayrasin.
 Olamda noming ulug', har kunning bo'lsin qutlug',
 Tinch obod yurt jonajon, ey go'zal O'zbekiston.

Alpomish o'g'lonlaring zo'qanot posbonlaring,
 Ko'ksini qalqon etib qo'riqlar sarhadlaring.
 Onalar allasida yashagan kabi bu shon,
 Ruhimiz senga tetik bor bo'lg'in O'zbekiston.

Chamanzor bog'laringda bulbullar sho'x sayrasin,
 Bag'ringda o'ynab kulib o'g'il qizlar yayrasin.
 Ey go'zal O'zbekiston, bor bo'lg'in O'zbekiston.

VATAN BIZDADIR

(ovoz va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi

B. Bobomurod she'ri

Tantanavor

First system of musical notation for 'Tantanavor'. It features a treble and bass staff in B-flat major (two flats) and common time (C). The treble staff begins with a forte (ff) dynamic and contains a series of eighth and sixteenth notes. The bass staff has a whole rest in the first measure, followed by a series of chords and eighth notes.

Second system of musical notation. The treble staff has a whole rest in the first measure, followed by eighth notes and a trill in the third measure. The bass staff continues with eighth notes and chords.

Third system of musical notation. The treble staff has a whole rest in the first two measures, followed by a melodic line. The lyrics 'Ma'-no yurt-da qol-gan iz-da-' are written below the staff. The bass staff features a mezzo-forte (mf) section with chords and eighth notes, followed by a piano (p) section with chords.

Fourth system of musical notation. The treble staff has a whole note in the first measure, followed by a melodic line. The lyrics 'dir, Im - kon har bir o' - g'il qiz - da -' are written below the staff. The bass staff features a mezzo-forte (mf) section with chords and eighth notes.

Fifth system of musical notation. The treble staff has a whole note in the first measure, followed by a melodic line. The lyrics 'dir. Ay yax-shi - lar bu baxt e - mas-mi,' are written below the staff. The bass staff features a mezzo-forte (mf) section with chords and eighth notes.

15

Biz Va-tan-da, Va-tan biz - da dir. Biz Va-tan-da, Va-tan biz - da

18

dir. O-na - jon - lar ayt - sin - lar al - la,

21

Jo-na-jon-lar bosh-lay-lik yal - la. Qo' shi - g' i - miz en - di ba - ral

24

la, Biz Va-tan-da Va-tan biz - da dir.

27

Biz Va - tan - da Va - tan biz - da - dir.

30

O'z yur - ti - ga sig' - ma - di kim lar,

33

G'ur - bat - lar - da o't - ma - di kim lar. Biz - ni bu - yuk ke - la - jak ish

36

lar, Biz Va - tan - da Va - tan biz - da - dir. O -

39

42

46

Ta - ri - xi - ga ra - qam - lar o' - yib,

48

Ba - ra - ka - li qa - dam - lar qo' - yib.

50

Hur ya - shay - miz meh - ri - ga to' - yib,

52

Biz Va - tan - da Va - tan biz - da - dir.

54

Biz Va - tan - da Va - tan biz - da - dir!

mf

56

f *mf* *p*

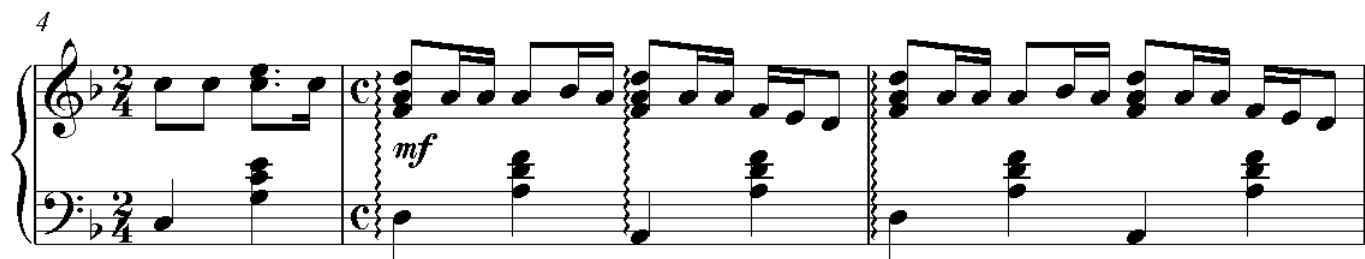
VATANNI MUQADDAS BIL
(bariton, metstso soprano va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
J. Abduvohidov she'ri

Moderato

4

7

Al - lo - ma - lar yur - ti bu Va - tan - ni mu - qad - das bil.

10

A - ziz bosh - lar ho - ki bu, tup - roq - ni mu - qad - das bil.

13

Bo - bo - la - ring ya - rat - gan, bog' - lar - ni mu - qad - das bil. Shun - da xal - qing ar - doq - lar

16

bur - ching - ni mu - qad - das bil. Ko'p za - mon - lar a - zo - bi - ni

19

av - lod ko'r - di, sen ko'r - ma. G'u - ru - ri poy - mol bo'l - di,

22

av - lod ko'r - di sen ko'r - ma. *f* Sez - ma - di - lar

25

tu - zoq - ni av - lod ko'r - di sen ko'r - ma.

28

Qo'l - dan ber - ma er - king - ni, bur - ching - ni mu - qad - das bil.

mf

trm

31

A - ziz bosh - lar ho - ki bu yur - ting - ni mu - qad - das bil.

trm

34

p Oq sut be - rib o's - tir - gan O - nang - ni mu - qad - das

p

37

bil. *p* Bir yos - tiq - qa bosh qo'y - gan yo - ring - ni mu - qad - das

p

40

bil. Is - tiq - lol - ga qo'l ber - gan do's - ting - ni mu - qad - das

mf

43

bil. Maq - sa - ding bu - yuk av - lod bur - ching - ni mu - qad - das

46

bil. Bir ta - nu bir jon bo' - lib Is - tiq - lol - ni a - vay -

f

49

- la, Man - zil sa - ri ye - tak - lab, is - tiq - lol - ni a - vay -

f

52

-la. Mus - ta - qil - lik gash - ti - ni en - di sur - gin a - vay -

mf *p*

55

-la. Qo'l - dan ber - ma er - king - ni bur - ching - ni mu - qad - das

mf

58

bil. Maq - sa - ding bu - yuk av - lod bur - ching - ni mu - qad - das

mf *mp*

61

bil. *mf* Ey Vo - hi - diy u - mir - bod Va - tan - nimu qad - das

64

66

Allomalar yurti bu, Vatanni muqaddas bil,
 Aziz boshlar hoki bu, tuproqni muqaddas bil.
 Bobolaring yaratgan bog'larni muqaddas bil,
 Shunda xalqing ardoqlar burchingni muqaddas bil.

Ko'p zamonlar azobini avlod ko'rdi, sen ko'rma,
 G'ururing poymol bo'ldi, avlod ko'rdi, sen ko'rma.
 Sezmadilar tuzoqni avlod ko'rdi, sen ko'rma,
 Qo'ldan berma erkingni, burchingni muqaddas bil,
 Aziz boshlar hoki bu, tuproqni muqaddas bil.

Oq sut berib o'stirgan onangni muqaddas bil,
 Bir yostiqa bosh qo'ygan yoringni muqaddas bil.
 Istiqloлга qo'l bergan do'stingni muqaddas bil,
 Maqsading buyuk avlod burchingni muqaddas bil.

Bir tahu jon bo'lib, istiqlolni avayla,
 Manzil sari yetaklab, istiqlolni avayla.
 Mustaqillik gashtini, endi surgin avayla,
 Qo'ldan berma erkingni, burchingni muqaddas bil,
 Ey Vohidiy umrbod Vatanni muqaddas bil.

ONA EL MADHI
(bariton ovozi, xor va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
Hazarmat she'ri

§ Tantanavor

4

7

11

14

Er - king deb te - pa - di qalb - lar er - ta kech, Se - ni o'z - ga - lar - ga

17

i - shon - may - miz hech. O - na el o'z - be - gim

20

far - zand - la - ring - miz, Er - king - ga fi - do - iy pos - bon - la - ring - miz.

23

O-na el o'z-be-gim far-zand-la-ring-miz, Er-king-ga fi-do-iŷ
ff

26

pos-bon-la-ring-miz.

28

pos - bon - la - ringmiz. Jon.

This musical score consists of four staves. The top three staves are for a vocal line (Soprano, Alto, and Bass) and the bottom two are for a piano accompaniment. The key signature is three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is common time (C). The vocal line begins with the lyrics 'pos - bon - la - ringmiz.' in measures 28-30, followed by 'Jon.' in measure 31. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a more complex pattern in the left hand, including some triplets. The score ends with a double bar line in measure 31.

ONA YURT TARONASI

(xor, solist va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi

I. Rahmon she'ri

Tantanali

f *tr* *mf*

4

p *f* O - lam - da bir yurt bor,

7

ya - go - na tan - ho, Yu - rak - ka bir u - m(i)r ya - qin o - shi - no. *mf*

10

Qa - dir - don go - sha - si be - ba - ho til - lo, Mu - qad - das tup - ro - g'i *mf*

13

ko'z-ga to'-ti- yo.

p *mf* *f*

16

Bu o - zod Va - tan - dir, Jan - nat ma - kon

f *f*

19

dir, o O - si - yo - ning mash' - a - li

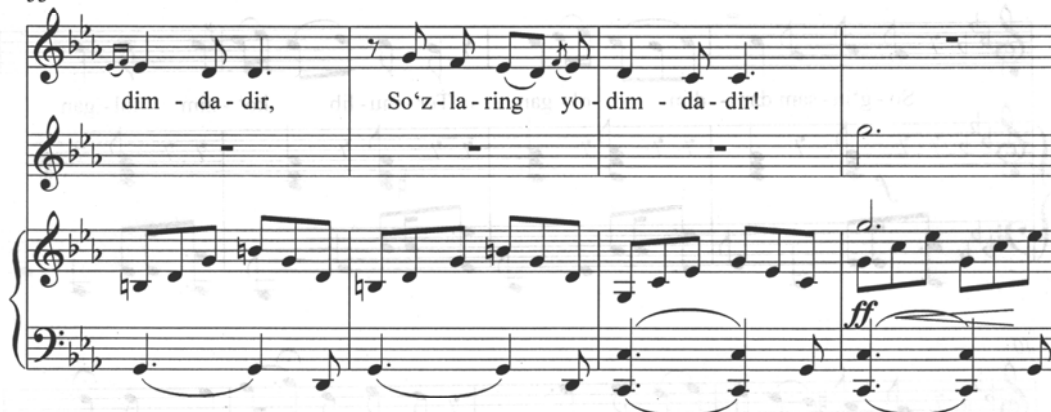
f

22

hur O'z - be - kis - ton - dir. Far - zan - ding e - kan

mf *f*

53

dim - da - dir, So'z - la - ring yo - dim - da - dir!

57

Jon

Boqqanda bag'rim o'ygan,
Cho'g'idan kuygan ko'ksim,
Jonimni olib qo'ygan,
Ko'zlaring yodimdadir,
Ko'zlaring yodimdadir!

Oyni ham shaydo etgan,
Shohni ham gado etgan,
Kulgichi ado etgan,
Yuzlaring yodimdadir,
Yuzlaring yodimdadir!

Sog'insam dardim olgan,
Termulib ko'zim tolgan,
Qorlar qo'ynida qolgan,
Izlaring yodimdadir,
Izlaring yodimdadir!

Muhabbat og'u ekan,
Qo'l yetmas ohu ekan,
"Sevaman jonim" degan
So'zlaring yodimdadir,
So'zlaring yodimdadir!

QARAQALPAQSTAN BUL

(tenor va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi

T. Qabulov she'ri

Vals usulida, bayramona

ff

7

14

Bir o'l - ke bar

mf p

21

bax - ty ba - lent, A - dam - la - ry ak ko'k - rek, Mart ja -

28

uyn - ger ham san ju - rek. Dan - ku til - de das - tan

34

bul, Qa - ra - qal pa - qis - tan bul. Dan - ky til - de

41

das - tan bul Qa - ra - qal - pa - qis - tan bul.

47

Jan - A - la -

53

tau - day sal - ma - g'y bar, O - ner - li on bar - ma -

59

g'y bar, - A - ji - ni - yaz ham Ber - da - g'y bar. Til - de

65

dur - ler shash - qan bul, Qa - ra - qal - pa - qis - tan

71

bul. Til - de dur - ler shash qan bul, Qa - ra - qal - pa -

78

qis - tan bul.

59

g'y bar, - A - ji - ni - yaz ham Ber - da - g'y bar. Til - de

65

dur - ler shash - qan bul, Qa - ra - qal - pa - qis - tan

71

bul. Til - de dur - ler shash qan bul, Qa - ra - qal - pa -

78

qis - tan bul.

114

Qa - ra - qal - pa - qis - tan bul. No - kis me - hir gi - ya - si

121

bar, Tash - kent - tey ser qu - ya - shy bar, Dos - lyk

127

geo - gra - fi - ya - sy bar. Jan - net ja - ne bo's - tan

133

bul, Qa - ra - qal - pa - qis - tan bul. Jan - net ja - ne

140

bo's - tan bul, Qa - ra - qal - pa - qis - tan bul.

146

Bir o'like bar baxty balent,
 Adamlari ak ko'kre,
 Mart jauynger ham san jurek.
 Danky tilde dastan bul,
 Qaraqalpaqstan bul.

Alatauday salmag'y bar,
 Onerli on barmag'y bar,
 Ajiniyaz ham Berdag'y bar.
 Tilde durler shashkan bul,
 Qaraqalpaqstan bul.

O'zbek oning o'z ag'asy,
 Altyn gumis bosag'asy,
 Kunnen kunge jasarady.
 Guneshadan gil shashkan bul,
 Qaraqalpaqstan bul.

Nokis mehir g'iyasy bar,
 Tashkenttey ser quyashy bar,
 Dosluk geografiyasiy bar.
 Jannet jane bo'stan bul,
 Qaraqalpaqstan bul.

SADOQAT MARSHI

(ovoz va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi

I. Rahmon she'ri

Marsh tempida

Ey qu - rol - dosh el - do-

4

shim, Do - im bo'l - gin sog', o - mon!

7

Har - biy xiz - mat shon - sha - raf, Ko'k - sing - ni qil tog' qal

10

1. 2.
qon! qon! Bo - bo - lar - dan me - ros

13

dir, Biz - ga mard - lik ja - so - rat!

16

O'z bur - chi - ga e - li - ga, Mu - hab - ba - tu sa - do-

19

1. 2. qat! qat!

22

Mehr, va fo bel - bo-g'in Mah - kam bog' - la be - ling

25

ga! Qah - ra - mon - lar sin - ga - ri

28

Jon fi - do qil e - ling - ga!

30

ga! ga!

O'ZBEKISTON

(tenor, soprano ovozi va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi

X. Nuriddinov so'zi

Sho'xchan

The first system of the musical score for 'O'zbekiston'. It features a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (bass clef). The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is common time (C). The system consists of four measures. The first measure has a vocal melody starting on a whole note, followed by eighth notes. The piano accompaniment has a steady eighth-note pattern. The second measure has a key change to 2/4 time, indicated by a double bar line and a new time signature. The third and fourth measures continue the melody and accompaniment in 2/4 time.

5

The second system of the musical score, starting at measure 5. It continues the vocal and piano parts from the first system. The piano accompaniment features more complex rhythmic patterns, including sixteenth notes and eighth notes. The system ends with a key change to 2/4 time, indicated by a double bar line and a new time signature.

9

The third system of the musical score, starting at measure 9. It includes the vocal line with lyrics and the piano accompaniment. The lyrics are: "Toj-day por-lar bo-shing-da of tob, O-lam o-lar meh-ring-dan zi". The piano accompaniment has a steady eighth-note pattern. The system ends with a key change to 2/4 time, indicated by a double bar line and a new time signature.

12

The fourth system of the musical score, starting at measure 12. It includes the vocal line with lyrics and the piano accompaniment. The lyrics are: "yo. Qu - lo - g'ing - dir ser - yul - duz xu -". The piano accompaniment has a steady eighth-note pattern. The system ends with a key change to 2/4 time, indicated by a double bar line and a new time signature.

14

bob, Meh - va - ping - dan ay - la - nur dun

16

yo. Meh - va - ring - dan ay - la - nur dun yo.

19

Of - tob mi - sol ish - qim to - ji - san, Id - ro - kim - ning sul - to - ni o'

22

zing. Baxt ba - ho - rin qal - dir - g'o - chi - san,

25

El xu - mo - sin os - mo - ni o' zing. O'z - be - kis - ton,

28

Va-ta-nim, O-nam, Adl tur-gin, bil-ma-gin qay-g'u

31

Far - zand - la - ring yo - ning - da har dam,

34

Yo'l-la-ri-ga sen o'zing yog'du. Yo'lla-ri-ga sen o'zingyog'

37 1. 2. Coda

du.

Tojday porlar boshingda oftob,
 Olam olar mehringdan ziyo.
 Qulog'ingdir seryulduz xubob,
 Mehvaringdan aylanur dunyo.
 Oftob misol ishqim tojisan,
 Idrokinning sultoni o'zing.
 Baxt bahorim qaldirg'ochisan,
 El xumosin osmoni o'zing.

Naqarot:
 O'zbekiston, Vatanim, onam,
 Adl turgin, bilmagin qayg'u.
 Farzandlaring yoningda har dam,
 Yo'llariga sen o'zing yog'du.

Har mushkulga topilgay iloj,
 Gar borlik bor, yo'qlik yo'li berk.
 Mustaqillik kiydirgan gultoj,
 Iforidan barq urgaydir erk.

Tojday porlar boshingda oftob,
 Olam olar mehringdan ziyo.
 Qulog'ingdir seryulduz xubob,
 Mehvaringdan aylanur dunyo.

Naqarot.